

Convenant Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen

December 2013

Inhoudsopgave

Woord vooraf	5
Algemeen	6
1 Dagopvang	8
1.1 Starterseisen	9
1.2 Pedagogisch beleidsplan	9
1.2.1 Vierogenprincipe	10
1.3 Kwaliteit personeel	11
1.4 Inzet medewerkers	11
1.4.1 Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR)	11
1.4.1.1 Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) voor kinderen 0-13 jaar	13
1.4.2 Drie-uursregeling	13
1.4.3 Achterwachtregeling	14
1.5 Wenbeleid	14
1.5.1 Extern wenbeleid	14
1.5.2 Intern wenbeleid	15
1.6 Open deurenbeleid	15
1.6.1 Uitgangspunten opendeurenbeleid	15
1.7 Afnemen van een extra dag	16
1.7.1 Incidenteel afnemen extra dag(deel)	16
1.7.2 Structureel afnemen extra dag(deel)	16
1.8 Veiligheid	16
1.8.1 Verklaring omtrent het gedrag (VOG)	16
1.8.2 Risico-inventarisatie veiligheid (RIV)	17
1.8.3 Risico-inventarisatie gezondheid (RIG)	17
1.8.4 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	17
1.9 Huisvesting	18
1.10 Medezeggenschap – Positie ouders	19
2 Peuterspeelzalen	20
2.1 Kwaliteitsniveau	21
2.2 Pedagogisch beleidsplan	21
2.2.1 Vierogenprincipe	22
2.3 Kwaliteit personeel	23
2.4 Inzet medewerkers	23

2.4.1	Aantal kinderen per pedagogisch medewerker en de omvang van de groep.....	23
2.4.2	Vrijwilligersbeleid	24
2.4.3	Achterwachtregeling	25
2.5	Veiligheid	25
2.5.1	Verklaring omtrent het gedrag (VOG).....	25
2.5.2	Risico-inventarisatie veiligheid (RIV)	25
2.5.3	Risico-inventarisatie gezondheid (RIG)	26
2.5.4	Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.....	26
2.6	Huisvesting.....	27
2.7	Medezeggenschap – Positie ouders.....	27
3	Buitenschoolse opvang	28
3.1	Starterseisen	29
3.2	Pedagogisch beleidsplan	29
3.3	Kwaliteit personeel	30
3.4	Inzet medewerkers	30
3.4.1	Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR)	30
3.4.1.1	Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) voor kinderen 0-13 jaar	32
3.4.2	Half-uursregeling en drie-uursregeling.....	32
3.4.3	Achterwachtregeling	33
3.5	Wenbeleid	33
3.5.1	Extern wenbeleid.....	33
3.5.2	Intern wenbeleid	33
3.6	Open deurenbeleid.....	34
3.6.1	Uitgangspunten open deurenbeleid	34
3.7	Afnemen van een extra dag	34
3.7.1	Incidenteel afnemen extra dag(deel).....	34
3.7.2	Structureel afnemen extra dag(deel).....	35
3.8	Veiligheid	35
3.8.1	Verklaring omtrent het gedrag (VOG).....	35
3.8.2	Risico-inventarisatie veiligheid (RIV)	36
3.8.3	Risico-inventarisatie gezondheid (RIG)	36
3.8.4	Meldcode kindermishandeling.....	36
3.9	Huisvesting.....	37
3.10	Medezeggenschap – Positie ouders.....	37
4	Gastouderopvang	39
4.1	Kwaliteit gastouderopvang	40

4.1.1	Specifieke uitwerking pedagogisch beleidsplan voor gastouderopvang	40
4.1.1.1	Aantal kinderen per gastouder	40
4.1.1.2	Achterwachtregeling gastouderopvang	41
4.2	Kwaliteitseisen gastouders	41
4.2.1	Deskundigheidbevordering gastouders.....	41
4.2.2	Overige kwaliteitseisen gastouders	41
4.3	Kwaliteitseisen gastouderbureaus	42
4.4	Veiligheid gastouderopvang.....	42
4.4.1	Verklaring omtrent het gedrag (VOG).....	42
4.4.2	Veiligheids- en gezondheidsbeleid (RIV en RIG) gastouderopvang	43
4.4.3	Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.....	43
4.5	Huisvesting gastouderopvang	44
4.6	Medezeggenschap – Positie ouders.....	44
5	Leeswijzer	46
	Afsluiting en evaluatieafspraken	49
	Bijlage. Begrippenlijst	50

Woord vooraf

De kwaliteit van de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk in Nederland moet goed geregeld zijn. Dat is in de eerste plaats nodig voor kinderen en hun opvoeders; voor kinderen is dit een zeer bepalende ontwikkelingsfase in hun leven. Maar ook de aanbieders van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk hebben baat bij goede regels: die geven duidelijkheid en bevorderen eerlijke onderlinge concurrentie. Regels moeten wel flexibel genoeg zijn om verantwoord te kunnen ondernemen. Goede kwaliteitsregels hebben tenslotte een groot maatschappelijk belang.

De afspraken in dit convenant zijn basiseisen voor kwaliteit; het staat individuele aanbieders vrij hierin verder te gaan. De centrale vraag in de afspraken is: Wat vinden wij als branche verantwoorde kinderopvang en verantwoord peuterspeelzaalwerk? Daarbij staan de ontwikkelingsmogelijkheden, de veiligheid en de gezondheid van het kind voorop. Het convenant regelt zaken als: aantal kinderen per pedagogisch medewerker, huisvesting, omvang van de groep, medezeggenschap, veiligheid, gezondheid en informatie aan ouders. Daarmee wordt ook de maatschappelijke rol in het integraal jeugdbeleid aangegeven.

Op 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang in werking getreden; sinds augustus 2010 de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen. Deze wet stelt voorwaarden aan kinderopvang en peuterspeelzalen en regelt de kwaliteit in algemene termen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt aan de hand van dit convenant kwaliteitseisen vast in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) en een Ministeriële Regeling, welke naast de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen het wettelijk kader vormt voor de eisen voor kinderopvang. Naast de kwaliteitseisen die vanuit het Convenant Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen worden overgenomen in wet- en regelgeving, gelden ook eisen uit de overige wet- en regelgeving¹ en de voor de betreffende organisatie geldende cao-afspraken.

Het streven van het kabinet naar *harmonisatie* van de wet- en regelgeving voor de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk, wordt door convenantpartijen gedeeld. Beide voorzieningen leveren immers soortgelijke diensten aan dezelfde groep kinderen. Convenantpartijen beogen gelijkwaardige eisen voor peuterspeelzalen en kinderopvang. Dit convenant vormt hierin een volgende stap. Er zullen in het vervolg geen twee convenanten meer naast elkaar bestaan. In dit convenant zijn kwaliteitsafspraken vastgelegd voor alle vormen van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Door onder andere het introduceren van het *vierogenprincipe* in het peuterspeelzaalwerk wordt de *harmonisatie* van de kwaliteitsafspraken door convenantpartijen daarnaast voortgezet. Convenantpartijen zien dit convenant als het fundament voor de verdere professionalisering van de branche die ze de komende jaren stapsgewijs met elkaar willen bereiken.

---

¹ Naast de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen onder meer: Arbeidsomstandighedenwet, Bouwbesluit, Warenwet, Infectieziektewet, Wet collectieve preventieve volksgezondheid, Wet klachtrecht cliënten zorgsector.

Algemeen

Voordat overgegaan wordt op de specifieke kwaliteitseisen die gelden voor de verschillende soorten opvang komt hieronder een aantal algemene onderwerpen aan bod die zowel voor kinderopvang als voor peuterspeelzaalwerk gelden. Tevens wordt in dit hoofdstuk de opbouw van het convenant toegelicht.

Samenwerking tussen kinderopvang en peuterspeelzalen

In de praktijk wordt op veel plaatsen al gewerkt aan het naar elkaar laten toe groeien van beide diensten. Daar waar deze onder dezelfde koepel vallen (bijvoorbeeld in het geval van een welzijnsorganisatie welke ook kinderopvang exploiteert, of een kinderopvangorganisatie welke één of meerdere peuterspeelzalen beheert), is de inhoudelijke en organisatorische samenwerking een vanzelfsprekend perspectief.

Zolang het harmonisatietraject niet voltooid is, zullen samenwerkende aanbieders van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang welke hun dienst (deels) geïntegreerd aanbieden, er rekening mee moeten houden dat de kwaliteitseisen van de Wet kinderopvang leidend zijn. Concreet betekent dit dat zodra er één kind een (peuter)groep bezoekt met financiering vanuit de Wet kinderopvang, de hele groep zal moeten voldoen aan de eisen welke gelden van de Wet kinderopvang. Convenantpartijen spreken bovendien de uitdrukkelijke wens uit dat alle peuterspeelzalen standaard met gekwalificeerde beroepskrachten werken.

De huidige financieringssystematiek geeft aanleiding tot ongelijke financiële uitgangspunten tussen de verschillende aanbieders van de combinatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. Dit achten partijen niet wenselijk en zij willen er dan ook op aandringen dat de overheid een transparant systeem van financiering ontwerpt waardoor gelijke aanbieders gelijke kansen krijgen.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

De afgelopen jaren is ingezet op het breed toegankelijk maken van het peuterspeelzaalwerk voor alle kinderen en de ontwikkeling van een voldoende en kwalitatief goed aanbod van *voor- en vroegschoolse educatie* voor kinderen die door een achterstand in hun (taal)ontwikkeling problemen zullen hebben met de aansluiting op de basisschool. Deze inzet wordt door convenantpartijen toegejuicht maar achten een waarschuwing in de context van dit convenant nog steeds van belang. Partijen vinden het belangrijk dat wet- en regelgeving geen obstakels opwerpt voor het in combinatie opvangen van kinderen die wel -en kinderen die niet tot de zogenaamde *VVE*-categorie behoren. Dit met het oog op het voorkomen van een mogelijke segregatie. Een oplossing is de financiering van de *VVE*-trajecten te koppelen aan het kind dat daar voor in aanmerking komt (een zogenaamd *VVE*-rugzakje). Hierdoor wordt het ook mogelijk om *VVE* uit te voeren in groepen waar één of enkele doelgroepkinderen verblijven.

Convenantpartijen geven er de voorkeur aan om *VVE*-kinderen niet geïsoleerd van hun leeftijdsgenoten een scholingstraject aan te bieden, maar de kwaliteit van het aanbod zodanig te maken dat alle kinderen daar profijt van hebben. Dit vereist wel flexibiliteit bij heel specifieke

situaties (bijvoorbeeld peuterspeelzalen op het platteland waar geen aanbod van het minimale aanbod van 4 dagdelen kan worden gegarandeerd).

Doorgaande lijn

Eén van de inhoudelijk kwalitatieve aspecten van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang is de voorbereiding van kinderen op de basisschool. Zowel in de peuterspeelzaal als in een kinderdagverblijf leren kinderen sociale vaardigheden, cognitieve vaardigheden en motorische vaardigheden. Als een kind naar de basisschool gaat, wordt verondersteld dat kinderen deze vaardigheden beheersen. Zowel peuterspeelzalen als kinderdagverblijven dienen een inhoudelijk programma aan te bieden waarin deze vaardigheden op speelse wijze geleerd worden. Aanbieders van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang zullen – in overleg met de basisscholen en ouders – de overgang van kinderen naar de basisschool begeleiden met passende informatie betreffende het sociale, intellectuele en motorische functioneren van kinderen.

Binnenmilieu

In het kader van de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid hebben convenantpartijen samen met de verantwoordelijke ministeries, GGD Nederland en VNG het 'Plan van aanpak verbetering binnenmilieu kinderopvang' opgesteld en ondertekend. Convenantpartijen vinden het van belang dat de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk zich bewust worden van de gewenste kwaliteit van het binnenmilieu. Verbetermaatregelen om het gewenste niveau te behalen moeten voor 2015 worden ingevoerd.

Opbouw van dit convenant

In dit convenant vormen dagopvang, peuterspeelzaalwerk, buitenschoolse opvang en gastouderopvang ieder apart een hoofdstuk. In elk hoofdstuk zijn alle afspraken opgenomen die van toepassing zijn voor die betreffende opvangvorm. Organisaties die bijvoorbeeld alleen dagopvang aanbieden kunnen op deze manier goed met het document werken aangezien alle afspraken over dagopvang in één hoofdstuk opgenomen staan.

Dezelfde afspraken kunnen daarnaast in meerdere of zelfs in alle hoofdstukken voorkomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de afspraken over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze zijn voor alle opvangvormen hetzelfde. Er is, om de leesbaarheid voor organisaties die meerdere opvangvormen aanbieden te vergroten, daarom een leeswijzer opgenomen in hoofdstuk 5. Hierin wordt zichtbaar welke eisen overeenkomen en welke (deels) van elkaar afwijken. Op deze manier wordt het document ook voor grotere organisaties, die bijvoorbeeld dagopvang en peuterspeelzaalwerk aanbieden, goed toepasbaar.

In de bijlage bij dit convenant is tot slot een begrippenlijst opgenomen. Deze begrippenlijst is onderdeel van dit convenant en bedoeld om verschillende begrippen te verduidelijken. De begrippenlijst is niet los van dit convenant te zien en te gebruiken. Begrippen die in deze lijst zijn terug te vinden, zijn schuingedrukt in de tekst.

1 Dagopvang

1.1 Starterseisen

Zodra het kindercentrum kinderen opvangt, dienen onderstaande documenten gereed te zijn. Verderop in dit convenant zal op onderstaande zaken nader ingegaan worden.

1. Pedagogisch beleidsplan;
2. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
3. Beleid omtrent het screenen van personeel;
4. Schriftelijke informatievoorziening² voor ouders met daarin de volgende onderwerpen:
  - Soort opvang;
  - Inschrijfvoorwaarden en plaatsingsprocedure;
  - Informatie aangaande de groep(en);
  - De wijze waarop ouders het pedagogisch beleid kunnen inzien;
  - Veiligheidsbeleid;
  - Gezondheidsbeleid;
  - Oudercommissie;
  - Openings- en sluitingstijden;
  - Wijze van communiceren aan ouders;
  - *Wenbeleid*;
  - Voedingsbeleid;
  - Opvang in vaste groepen en het eventueel samenvoegen van groepen aan het begin en eind van de dag;
  - Informatie over hoe invulling wordt gegeven aan de *drie-uursregeling/half-uursregeling* (indien van toepassing)
  - Wijze van klachtafhandeling;
  - Contactgegevens;
  - Informatie over de uurprijs en betalingsvoorwaarden.

1.2 Pedagogisch beleidsplan

Het belangrijkste in de kinderopvang is de manier waarop met kinderen wordt omgegaan. Daarom moet elke aanbieder vanaf de dag dat het kindercentrum haar deuren opent, een pedagogisch beleidsplan hebben. Het pedagogisch beleidsplan is een belangrijke toetssteen voor ouders. Het gaat onder andere in op de vier pedagogische basisdoelen die genoemd worden in de Memorie van Toelichting van de Wet kinderopvang. In het pedagogisch beleid wordt de voor dat kindercentrum kenmerkende visie op de omgang met kinderen beschreven. Het bevat een beschrijving van welke mogelijkheden er zijn voor kinderen voor de ontwikkeling van hun persoonlijke en sociale competenties, van de wijze waarop de emotionele veiligheid van de kinderen wordt gewaarborgd

---

² Onder schriftelijk wordt ook elektronisch verstaan, tenzij de wet zich daartegen verzet.

en van de wijze waarop de overdracht van waarden en normen aan kinderen plaatsvindt. De aanbieder werkt deze basisdoelen uit in het pedagogisch beleidsplan en handelt in de praktijk van de opvang naar dit plan. De oudercommissie wordt betrokken bij de actualisering en verfijning van het pedagogisch beleidsplan.

Hiernaast staat in het pedagogisch beleidsplan:

- Een beschrijving van de werkwijze. Hierin is tenminste opgenomen hoe omgegaan wordt met het *wenbeleid*, het *vierogenprincipe* en het *incidenteel* en *structureel afnemen van een extra dag(deel)*;
- De maximale omvang en leeftijdsopbouw van de *stamgroepen*;
- De (spel)activiteiten die kinderen buiten de *stamgroep* kunnen verrichten: het *open deurenbeleid*;
- Of en op welke wijze beroepskrachten bij hun werkzaamheden worden ondersteund door andere volwassenen;
- Hoe de *achterwacht* geregeld is in het geval er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is.

Deze beschrijving geeft ouders een goed beeld over de manier waarop er in het kindercentrum wordt gewerkt. De aanbieder en de personen die werken bij een kindercentrum handelen in de praktijk naar het pedagogisch beleidsplan.

1.2.1 Vierogenprincipe

Naar aanleiding van een zedenzaak in Amsterdam heeft de commissie Gunning in haar rapport de term *vierogenprincipe* geïntroduceerd. Het *vierogenprincipe* betekent dat altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren, uitgaande van onderstaande vertrekpunten. Het vierogenprincipe is voor convenantpartijen de basis voor veiligheid in de kinderopvang. De ondernemer dient bij de invulling van het *vierogenprincipe* rekening te houden met de voorspelbaarheid, mogelijkheid en frequentie waarin een pedagogisch medewerker alleen op de groep of in het centrum is. Vertrekpunten van partijen zijn hiernaast:

- De uitvoering van het *vierogenprincipe* moet pedagogisch verantwoord en bedrijfseconomisch haalbaar zijn;
- De wijze waarop invulling wordt gegeven dient opgenomen te worden in het pedagogisch beleidsplan;
- Ouders en oudercommissies worden jaarlijks geïnformeerd over de invulling van het vierogenprincipe op hun locatie (bijvoorbeeld via de website).

Gezien de grote diversiteit binnen de kinderopvang zal in veel gevallen maatwerk vereist zijn. Een aantal oplossingsrichtingen welke een goede aanzet zijn voor een verantwoorde uitvoering van het *vierogenprincipe* zijn onder andere:

- Een open, professioneel werkklimaat waarbij de drempel om elkaar op bepaalde gedragingen aan te spreken zo laag mogelijk is;

- Het aan de randen van de dag samenvoegen van *stamgroepen*;
- Bovenallige inzet, als extra paar ogen, van pedagogisch medewerkers in opleiding;
- Bouwkundige voorzieningen ter verbetering van transparantie binnen kindercentra;
- Mogelijke inzet van moderne audiovisuele middelen.

Ten overvloede wijzen convenantpartijen erop dat het *vierogenprincipe* maar één van de maatregelen is die nodig zijn om de veiligheid daar waar nodig structureel te verbeteren. Ook de verbetering van werving- en selectieprocedures en het via de CAO-tafel regelen van het formatief inzetten van stagiaires binnen de diverse opleidingstrajecten vormen belangrijke onderdelen. Voorkomen moet worden dat in de uitvoering niet slechts sprake is van schijnveiligheid.

1.3 Kwaliteit personeel

Personeelsbeleid en scholingsbeleid zijn in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de aanbieder. De aanbieder zorgt voor voldoende en goed opgeleid personeel. Kinderen en ouders hebben daar groot belang bij: het is een belangrijk aspect van kwaliteit waarop ouders een kindercentrum beoordelen. De aanbieder informeert ouders over het personeelsbeleid. Partijen staan voor professioneel werken, waarbij een goed personeelsbeleid vanzelfsprekend is. Onderdeel hiervan zijn o.a. afspraken over screening personeel, werving en selectie van personeel en afspraken over personeelsinzet en wijze van vervanging (bijvoorbeeld bij ziekte) van personeelsleden.

1.4 Inzet medewerkers

1.4.1 Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR)

Er zijn duidelijke regels voor het maximaal aantal kinderen dat één pedagogisch medewerker mag opvangen; het gaat dan om het aantal gelijktijdig aanwezige kinderen. Voor kinderen en ouders is inzichtelijk in welke *stamgroep* hun kind zit en welke *vaste pedagogisch medewerkers* bij welke groep horen. De aanbieder heeft tegelijkertijd voor een goede bedrijfsvoering, een zekere flexibiliteit nodig. Dit is ook voor kinderen zelf belangrijk. Daarom is een *open deurenbeleid* mogelijk waar dit op verantwoorde wijze kan.

Het is een gegeven dat niet iedere dag van de week dezelfde kinderen opgevangen worden en dat de meeste pedagogisch medewerkers parttime werken. Convenantpartijen vinden dat *stamgroepen* een goede basis vormen voor de ontwikkeling van een kind. Het werken met *stamgroepen* en het plaatsen van kinderen in een vaste *stamgroep* is het uitgangspunt.

Convenantpartijen spreken het volgende af:

- Aan ouders en kinderen wordt duidelijk aangegeven in welke *stamgroep* het kind is geplaatst en welke pedagogisch medewerkers in principe welke dag bij welke groep horen;

- Aan één kind worden maximaal drie *vaste pedagogisch medewerkers*³ gekoppeld. De koppeling van vaste pedagogisch medewerkers aan kinderen geldt behoudens ziekte, (bij)scholing, verlof of vakantie;
- Per opvangdag is minimaal één van deze drie *vaste pedagogisch medewerkers* werkzaam op de groep van dat kind. Deze pedagogisch medewerker is tevens het vaste aanspreekpunt voor ouders;
- Er wordt door convenantpartijen uitgegaan van een goed personeelsbeleid, zodat een *vaste pedagogisch medewerker* bij o.a. langdurige ziekte of verlof structureel vervangen wordt;
- Voor dagopvang gelden de volgende regels:
  - één pedagogisch medewerker per vier aanwezige kinderen tot 1 jaar;
  - één pedagogisch medewerker per vijf aanwezige kinderen van 1 tot 2 jaar;
  - één pedagogisch medewerker per zes aanwezige kinderen van 2 tot 3 jaar;
  - één pedagogisch medewerker per acht aanwezige kinderen van 3 tot 4 jaar;
- De *stamgroep* bestaat uit maximaal twaalf kinderen bij 0-1 jaar en maximaal zestien kinderen bij 0-4 jaar (waarvan maximaal acht kinderen tot 1 jaar);
- Het benodigde aantal pedagogisch medewerkers op een groep kinderen in de dagopvang moet worden berekend met behulp van de rekentool op www.1ratio.nl.
- Een kind maakt gedurende de week gebruik van maximaal twee *stamgroepruimtes*; Activiteiten in het kader van *open deurenbeleid* kunnen buiten deze ruimtes plaatsvinden;
- *Vaste ruimte*: in principe hebben alle kinderen een vaste groep. Wel kan worden besloten om, aan het begin –en aan het eind van de dag, kinderen in een andere ruimte te ontvangen of weer op te halen waarbij een *vaste pedagogisch medewerker* van de betreffende *stamgroep* aanwezig is. Voor zowel kinderen als ouders moet inzichtelijk zijn welke ruimte dit is;
- Indien het kindaantal⁴ het toelaat, kunnen *stamgroepen samengevoegd* worden tot één groep waarbij in principe een *vaste pedagogisch medewerker* aanwezig is, uitgaande van een kloppende PKR. Voor zowel kinderen als ouders is inzichtelijk welke ruimte en welke groep dit is.

Flexibele opvang

Onder flexibele opvang wordt verstaan een incidenteel, onregelmatig en onvoorspelbaar aanbod in aanvulling op een vast aanbod of een structureel aanbod wat door omstandigheden van ouders onregelmatig wordt afgesproken op maandbasis.

Indien een kindercentrum flexibele kinderopvang aanbiedt, dient te worden aangetoond dat het voldoet aan deze omschrijving en op welke wijze een goed pedagogisch klimaat gewaarborgd wordt. Voorts dient vooraf voor ouders inzichtelijk te zijn gemaakt op welke groep het kind opgevangen wordt. Er wordt op basis van bovenstaande voorwaarden op onderstaande drie items een uitzondering gemaakt:

³ Indien in grotere groepen met drie pedagogisch medewerkers tegelijk wordt gewerkt, afhankelijk van groepssamenstelling en PKR, dan worden er maximaal vier pedagogisch medewerkers toegewezen.

⁴ Bijvoorbeeld tijdens vakantie en dagen met een (structureel) lage bezetting.

- Aan ouders en kinderen wordt duidelijk aangegeven in welke *stamgroep* het kind is geplaatst en welke pedagogisch medewerkers in principe welke dag bij welke groep horen;
- Aan één kind worden maximaal drie *vaste pedagogisch medewerkers* gekoppeld. De koppeling van *vaste pedagogisch medewerkers* aan kinderen geldt behoudens ziekte, verlof of vakantie;
- Een kind maakt gedurende de week gebruik van maximaal twee *stamgroepruimtes*.

1.4.1.1 *Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) voor kinderen 0-13 jaar*

In een *combinatiegroep* is het mogelijk om kinderen uit zowel dagopvang als buitenschoolse opvang samen op te vangen. Voorondersteld wordt dat er sprake is van een gelijkmatige verdeling van de verschillende leeftijden over de groep. Het benodigde aantal pedagogisch medewerkers op een groep kinderen in een *combinatiegroep* moet worden berekend met behulp van de rekentool op www.1ratio.nl.

In het kader van de kwaliteit van kinderopvang is een *combinatiegroep* in de brede leeftijdscategorie van 0-13 jaar geen voorkeursoptie van convenantpartijen.

Maar in sommige situaties kan de kleinschaligheid een dergelijke groepssamenstelling noodzakelijk maken, waarbij bijvoorbeeld kinderen in de bso-leeftijd voor een deel van de dag worden samengevoegd met kinderen in de dagopvang. Met een goede, naar leeftijd gedifferentieerde werkwijze kan er dan nog steeds sprake zijn van kwalitatief verantwoorde kinderopvang.

Combinatiegroepen dagopvang en buitenschoolse opvang kunnen in pedagogisch opzicht waardevol zijn, bijvoorbeeld wanneer de jongste bso-kinderen en de oudste kinderdagverblijfkinderen in een *combinatiegroep* verblijven en hier in de pedagogische werkwijze nadrukkelijk condities aan worden gesteld.

Indien met *combinatiegroepen* dagopvang en buitenschoolse opvang wordt gewerkt, moet in het pedagogisch beleidsplan een duidelijke, naar leeftijd gedifferentieerde, beschrijving gegeven worden van de activiteiten en dagindeling van deze groep.

Convenantpartijen hebben afgesproken de praktijk van *combinatiegroepen* te blijven monitoren op kwaliteit en te evalueren. Op grond hiervan kunnen de afspraken eventueel bijgesteld worden.

1.4.2 Drie-uursregeling

Aan het begin en einde van de dag zijn er minder kinderen aanwezig in het kindercentrum. Tijdens de middagpauze van pedagogisch medewerkers slapen veel kinderen, waardoor minder kinderen actieve pedagogische aandacht behoeven. Om voor een bepaalde flexibiliteit te zorgen, is de *drie-uursregeling* van kracht. Deze *drie-uursregeling* is alleen toepasbaar op bepaalde tijdstippen. In de informatie voor ouders wordt expliciet beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de inzet van pedagogisch medewerkers aan de randen van de dag en tijdens de middagpauze. Er wordt concreet aangegeven op welke tijdstippen wordt afgeweken van de vereiste PKR.

Het is mogelijk dat ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten worden ingezet dan volgens de PKR is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in het kindercentrum, dan is er ter ondersteuning ten minste één andere volwassene⁵ aanwezig. Afwijken van de vereiste PKR is niet toegestaan tussen 09.30u en 12.30u en tussen 15.00u en 16.30u. Vóór 09.30u en na 16.30u mag de afwijking van de PKR niet langer duren dan anderhalf uur aaneengesloten en in de pauzeperiode tussen 12.30u en 15.00u niet langer dan twee uur aaneengesloten. Dit alles met een maximum van drie uur per dag.

1.4.3 Achterwachtregeling

Indien er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is op het kindercentrum en de PKR wordt niet overschreden, zoals tijdens de *drie-uursregeling* het geval is, dan is een *achterwachtregeling* van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een *achterwacht* beschikbaar dient te zijn die binnen 15 minuten in het kindercentrum aanwezig kan zijn. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze *achterwacht* tijdens de openingstijden van het kindercentrum bereikbaar te zijn.

1.5 **Wenbeleid**

Het *wenbeleid* beschrijft hoe wordt omgegaan met kinderen die instromen op een kindercentrum of doorstromen van de ene naar een andere groep binnen een kindercentrum. Er wordt voldoende tijd en aandacht besteed aan de versoepeling van de overgang naar een nieuwe situatie voor het kind. Daarnaast wordt vastgelegd hoeveel kinderen maximaal tegelijkertijd wennen en hoeveel uren per dag dit mogelijk is. Het *wenbeleid* wordt in overleg met de oudercommissie vastgelegd en opgenomen in het pedagogisch beleidsplan.

1.5.1 Extern wenbeleid

Het *extern wenbeleid* beschrijft hoe wordt omgegaan met het wennen van kinderen die nieuw instromen op een kindercentrum. Dit kan voor maximaal twee keer boventallig op de *stamgroep*, voor de duur van maximaal één dagdeel per keer. Afspraken over het wennen worden gemaakt met ouders en vastgelegd in de plaatsingsovereenkomst, dan wel op andere wijze schriftelijk vastgelegd. Wanneer het wennen plaatsvindt nadat het contract is ingegaan, moet voldaan zijn aan de PKR op groepsniveau.

---

⁵ Onder volwassene wordt hetzelfde verstaan als in de definitie in de cao Kinderopvang.

1.5.2 Intern wenbeleid

Het *intern wenbeleid* beschrijft hoe omgegaan wordt met kinderen die doorstromen naar een andere groep binnen het kindercentrum. Afspraken voor het wennen worden gemaakt met de ouders. Het kan hierbij gaan om:

- Kinderen die de leeftijd hebben om naar een andere groep door te stromen;
- Kinderen die eerder toe zijn aan een volgende groep en alvast gaan spelen op de nieuwe groep;
- Kinderen die een aangepast *wenbeleid* nodig hebben en mogelijk later dan in eerste instantie gepland, overgaan naar de volgende groep.

De PKR op groepsniveau kan tijdens het wennen tijdelijk worden losgelaten. De PKR moet in dit geval terug te voeren zijn naar de geldende PKR op betreffende groepen.

1.6 Open deurenbeleid

De term *open deurenbeleid* wordt in dit convenant gebruikt als middel om bepaalde doelen te bereiken in het werken met kinderen. Naar mate kinderen ouder worden, hebben zij, naast veiligheid en geborgenheid, behoefte aan een grotere leefomgeving. Daarom geven de pedagogisch medewerkers de kinderen regelmatig de gelegenheid om hun omgeving buiten hun eigen groep te verkennen. Als hierbij ook een ontmoeting met de kinderen van andere groepen wordt geïnitieerd, wordt gesproken over *open deurenbeleid*. *Open deurenbeleid* draagt positief bij aan de ontwikkeling van kinderen.

1.6.1 Uitgangspunten opendeurenbeleid

Kinderen worden in vaste groepen opgevangen. Het is hierbij mogelijk dat kinderen andere ruimtes ontdekken en andere kinderen ontmoeten. Wanneer de ondernemer een opendeurenbeleid hanteert, legt hij dit vast in het pedagogisch beleid zodat dit voor ouders inzichtelijk is. De pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) op groepsniveau kan tijdens het open deuren beleid tijdelijk worden losgelaten. De PKR moet in dit geval op locatieniveau kloppen en terug te voeren zijn naar de geldende PKR op groepsniveau. Een *open deurenbeleid* kan dus niet gebruikt worden om een niet kloppende PKR op groepsniveau te compenseren.

Structureel georganiseerde activiteiten worden beschreven in het pedagogisch beleidsplan bij het *open deurenbeleid*. Voor niet structurele activiteiten zal de pedagogisch medewerker na moeten gaan of deze voldoen aan de richtlijnen van de organisatie aangaande veiligheid, sociale competentie, persoonlijke competentie en/ of van overdracht van normen en waarden.

1.7 Afnemen van een extra dag

1.7.1 Incidenteel afnemen extra dag(deel)

Het kan zijn dat ouders *incidenteel een extra dag(deel)* willen afnemen welke buiten de vaste contacturen valt. Dit is mogelijk wanneer de maximale stamgroepsgrootte evenals het aantal pedagogisch medewerkers gehandhaafd per aantal kinderen blijft (PKR). Deze incidentele opvangdag vindt in principe binnen de eigen *stamgroep* van het kind plaats. Partijen zijn van mening dat geborgenheid en gevoel van veiligheid voor het kind en voor de *stamgroep* als geheel voorop staan.

De mogelijkheid om een extra opvangdag of ruildag buiten de *stamgroep* af te nemen, indien geen plaats is op de eigen groep, wordt in overleg met de ouders van het betreffende kind besproken en schriftelijk vastgelegd. De wijze waarop de ondernemer omgaat met de mogelijkheid tot het afnemen van extra dagdelen wordt vastgelegd in het pedagogisch beleidsplan.

1.7.2 Structureel afnemen extra dag(deel)

Uitgangspunt is dat bij het *structureel afnemen van een extra dag(deel)* het kind in de oorspronkelijke *stamgroep* geplaatst wordt. Wanneer de groepsgrootte het niet toelaat het kind een extra dag(deel) in deze groep te plaatsen, kan in overleg met ouders besloten worden het kind voor die dag/dat dagdeel tijdelijk in een andere groep te plaatsen. Hiervoor is schriftelijke toestemming van de ouders nodig. Indien deze situatie zich voordoet, mag een kind in maximaal één andere groep geplaatst worden, waarbij de eis van maximaal twee *stamgroepuimtes* niet wordt losgelaten. Zodra plaats is in de oorspronkelijke *stamgroep* wordt het kind overgeplaatst naar deze groep. In de (nieuwe) plaatsingsovereenkomst wordt vermeld dat het kind voor die dag in een andere groep wordt opgevangen en per wanneer het kind in zijn eigen groep geplaatst kan worden.

1.8 Veiligheid

1.8.1 Verklaring omtrent het gedrag (VOG)

De Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen eist in het kader van veiligheid dat de volgende personen in het bezit moeten zijn van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG):

- houders van een kindercentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal;
- personen werkzaam bij een kindercentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal. Hieronder vallen ook werknemers van een (hoofd)vestiging waar alleen een kantoor is gevestigd en geen kinderen worden opgevangen (kantoorpersoneel), bestuurders, vrijwilligers, stagiair(e)s, beroepskrachten in opleiding, uitzendkrachten en bemiddelingsmedewerkers bij een gastouderbureau;
- gastouders;

- personen van 18 jaar en ouder die wonen bij de gastouder (huisgenoten);
- ouders werkzaam bij een ouderparticipatiecrèche.

Een VOG toont aan dat een persoon geen strafbare feiten heeft gepleegd, die hem ongeschikt maken om zijn functie uit te voeren. Medewerkers worden continue gescreend op het voldoen aan de voorwaarden voor het recht op een VOG.

1.8.2 Risico-inventarisatie veiligheid (RIV)

De aanbieder voert een verantwoord veiligheidsbeleid. De Wet kinderopvang eist op dit punt van aanbieders van kindercentra een risico-inventarisatie. Partijen vinden dat aan de risico-inventarisatie ook een evaluatie gekoppeld moet worden. De risico-inventarisatie en evaluatie laat zien wat kinderen kan overkomen, hoeveel en welke ongevallen er met kinderen zijn geweest, wat de aanbieder hieraan doet of heeft gedaan en wat dat heeft opgeleverd. Deze gegevens zijn openbaar voor ouders en medewerkers. Voor het maken van een risico-inventarisatie is een model ontwikkeld dat aanbieders kunnen gebruiken. Uiteraard gelden ook de verplichtingen uit de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

1.8.3 Risico-inventarisatie gezondheid (RIG)

De aanbieder voert een verantwoord gezondheidsbeleid. Dit is onderdeel van de wettelijk verplichte risico-inventarisatie. Convenantpartijen vinden dat er ook een evaluatie plaats moet vinden. Voor de risico-inventarisatie is een model ontwikkeld dat aanbieders kunnen gebruiken. Daarbij moet bestaande wet- en regelgeving in acht worden genomen.

1.8.4 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De aanbieder van een kinderopvangorganisatie (kinderdagopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang en gastouderopvang) is bij wet verplicht om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierin moet een duidelijke procedure vastgelegd zijn die aantoonbaar gevolgd wordt in het geval van een (vermoeden) van kindermishandeling en/of seksueel misbruik. Dit vermoeden kan betrekking hebben op de thuissituatie van het kind of op de opvangsituatie.

Op basis van de ontwikkelde basismeldcode huiselijk geweld en kindermishandeling door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is een specifieke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ontwikkeld voor de branche kinderopvang ontwikkeld door Brancheorganisatie Kinderopvang. Deze meldcode voldoet aan landelijke regelgeving en geeft via drie routes de kinderopvangorganisatie handvatten om de meldcode binnen de eigen organisatie te implementeren. De meldcode bevat 3 routes;

- Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling;

- Route bij signalen van vermoeden van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind;
- Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

De routes beschrijven stappen die gevolgd worden indien een van bovenstaande situaties zich voordoet, inclusief de taken en verantwoordelijken binnen een kinderopvangorganisatie. In deze meldcode worden in de betreffende stappenplannen bewust geen tijdspaden genoemd. Dit om schijnveiligheid te voorkomen. Elke situatie vraagt om een ander tijdspad. Van belang is dat op het moment dat een situatie zich voordoet, dat een tijdspad bepaald wordt waarbinnen de stappen plaatsvinden. Afstemming met een organisatie als het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies –en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is hierin wenselijk.

Convenantpartijen raden aan om de gehele meldcode, die specifiek voor de kinderopvangsector is ontwikkeld, over te nemen en te implementeren binnen de eigen kinderopvangorganisatie. Evengoed blijft het mogelijk voor organisaties om een gelijkwaardig model te hanteren, op voorwaarde dat deze alle elementen bevat zoals ook in wet- en regelgeving is vastgelegd. De aanbieder is verantwoordelijk voor implementatie van het geschreven beleid.

1.9 Huisvesting

Convenantpartijen vinden dat de houder van een kindercentrum zorg moet dragen voor passend ingerichte ruimtes voor spelen en rusten die in overeenstemming zijn met het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. Huisvesting is een belangrijk onderdeel van de kwaliteit en wordt in dit convenant nader ingevuld. Partijen vinden dat de opvang moet plaatsvinden in een veilige en gezonde omgeving met voldoende ruimte voor het aantal kinderen in de opvang.

- Per kind moet minimaal 3,5 vierkante meter bruto oppervlak in het centrum beschikbaar zijn;
- Ruimtes ⁶die met andere groepen gedeeld worden, tellen mee voor het aantal m2 dat per kind beschikbaar is. Het totaal aantal beschikbare m2 moet worden gedeeld door het aantal kinderen dat er gebruik van maakt;
- Er is een slaapruiimte voor baby's van nul tot anderhalf jaar, deze betreft niet de groepsruimte;
- Er is een aangrenzende, toegankelijke en veilige op de leeftijd afgestemde buitenspeelruimte beschikbaar met een bruto oppervlak van circa drie tot vier vierkante meter per kind.

---

⁶ Let op aanpalende wetgeving over toekenning verblijfsruimte versus verkeersruimte

1.10 Medezeggenschap – Positie ouders

Ouders worden actief betrokken bij het beleid van een kindercentrum of gastouderbureau. De aanbieder heeft daar ook belang bij: hij kan zijn klanten zo goed bedienen. De wet regelt dat een kinderdagverblijf of gastouderbureau een oudercommissie moet hebben. Convenantpartijen vinden dat de aanbieder aantoonbaar moeite moet doen om te bevorderen dat er een actieve oudercommissie is. De vorm van het overleg met de oudercommissie moet passen bij de organisatievorm van het bedrijf en haalbaar en doelmatig zijn voor ouders.

Teneinde ouders in de gelegenheid te stellen medezeggenschap uit te oefenen, dienen zij goed geïnformeerd te zijn over de gang van zaken in een kindercentrum of gastouderbureau.

Convenantpartijen vinden dat ouders bij belangrijke onderwerpen op punten moeten kunnen adviseren; niet alle handelingen van de aanbieder vallen onder de medezeggenschap van ouders.

Aanbieders moeten ook kunnen ondernemen. Het gaat dan uiteindelijk om een voor alle partijen - aanbieder en afnemer- werkbare situatie te creëren die recht doet aan de gerechtvaardigde belangen van ouders en aan de eigen verantwoordelijkheid van de aanbieders voor een goede bedrijfsvoering.

In de praktijk kan een spanningsveld ontstaan tussen de belangen van ouders en de verantwoordelijkheid van de ondernemer voor een goede bedrijfsvoering. Partijen vinden dat in dergelijke situaties een beroep gedaan moet kunnen worden op een onafhankelijke commissie die hierin adviseert. Hiertoe is op initiatief van convenantpartijen de Landelijke Klachtenkamer Kinderopvang ingericht. Partijen spannen zich in voor een aanpassing van de wettelijke regeling voor de organisatie van oudercommissies.

Convenantpartijen spreken het volgende af:

- Medezeggenschap van ouders vindt, in aanvulling op wat de wet eist, zoveel mogelijk plaats via landelijk overeengekomen afspraken tussen convenantpartijen en de branche;
- Convenantpartijen hebben een voorbeeldreglement voor oudercommissies opgesteld. Hierin staan de rechten van ouders en de verplichtingen van de aanbieder;
- Dit reglement wordt actief uitgedragen naar de leden van de organisatie van aanbieders en naar de ouders (oudercommissies).

2 Peuterspeelzalen

2.1 Kwaliteitsniveau

In het peuterspeelzaalwerk is sprake van twee niveaus waarop peuterspeelzalen gefaciliteerd worden: niveau 1 en niveau 2. Het belangrijkste verschil is dat de pedagogische begeleiding in een peuterspeelzaal op niveau 1 verzorgd wordt door één gekwalificeerde beroepskracht (conform cao Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening) en één vrijwilliger. In een peuterspeelzaal op niveau 2 zijn twee gekwalificeerde beroepskrachten aanwezig. Dit hangt samen met het subsidiebeleid van gemeenten.

Peuterspeelzalen die VVE aanbieden aan doelgroepkinderen moeten met gekwalificeerde beroepskrachten werken. Daarnaast geldt dat deze gekwalificeerde beroepskrachten een VVE-scholing moeten hebben gevolgd. Het gaat hierbij om erkende VVE-scholing.

Convenantpartijen spreken uitdrukkelijk de wens uit dat alle peuterspeelzalen standaard met gekwalificeerde beroepskrachten werken (niveau 2).

De kwaliteit van peuterspeelzalen wordt getoetst door de GGD en door de Inspectie van het Onderwijs. De GGD zal peuterspeelzalen jaarlijks toetsen op de algemene kwaliteitseisen, de Inspectie van het Onderwijs ziet alleen toe op de educatieve kwaliteit van het VVE-aanbod.

2.2 Pedagogisch beleidsplan

Belangrijk in het peuterspeelzaalwerk is de manier waarop met kinderen wordt omgegaan. Daarom moet elke aanbieder van peuterspeelzaalwerk een pedagogisch beleidsplan hebben. Dit pedagogisch beleidsplan is een toetssteen voor ouders. Het werkt de vier pedagogische basisdoelen welke genoemd worden in de memorie van toelichting van de Wet kinderopvang uit:

- emotionele veiligheid;
- sociale competentie;
- persoonlijke competentie;
- de overdracht van waarden en normen.

De aanbieder werkt deze basisdoelen in overleg met de oudercommissie verder uit in het pedagogisch beleidsplan en handelt in de praktijk van de opvang naar dit plan. De oudercommissie wordt ook betrokken bij de actualisering van het pedagogisch beleidsplan.

Het pedagogisch beleidsplan vermeldt tevens:

- de werkwijze, de maximale omvang en leeftijdsopbouw van de groep;
- bij welke (spel)activiteiten kinderen hun groep cq. groepsruimte verlaten;
- hoe beroepskrachten bij hun werkzaamheden met kinderen worden ondersteund door andere volwassenen;
- hoe de *achterwacht* geregeld is in het geval er slechts één beroepskracht aanwezig is in het gebouw;
- hoe er wordt omgegaan met het *vierogenprincipe*.

Het pedagogisch beleidsplan van een peuterspeelzaal op niveau 2 beschrijft daarnaast dat beroepskrachten bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen of andere problemen zullen signaleren en dat zij ouders doorverwijzen naar instanties die gespecialiseerd zijn in de behandeling van dergelijke problemen. Tevens wordt in het pedagogisch beleidsplan aangegeven hoe beroepskrachten toegerust zijn voor deze taak en op welke wijze zij daarin ondersteund worden.

2.2.1 Vierogenprincipe

Naar aanleiding van een zedenzaak in Amsterdam heeft de commissie Gunning in haar rapport⁷ de term *vierogenprincipe* geïntroduceerd. Het *vierogenprincipe* betekent dat altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren, uitgaande van onderstaande vertrekpunten. Het vierogenprincipe is voor convenantpartijen de basis voor veiligheid in de kinderopvang. De ondernemer dient bij de invulling van het *vierogenprincipe* rekening te houden met de voorspelbaarheid, mogelijkheid en frequentie waarin een pedagogisch medewerker⁸ alleen op de groep of in het centrum is. Vertrekpunten van partijen zijn hiernaast:

- De uitvoering van het *vierogenprincipe* moet pedagogisch verantwoord en bedrijfseconomisch haalbaar zijn;
- De wijze waarop invulling wordt gegeven dient opgenomen te worden in het pedagogisch beleidsplan;
- Ouders en oudercommissies⁹ worden jaarlijks geïnformeerd over de invulling van het vierogenprincipe op hun locatie (bijvoorbeeld via de website).

Gezien de grote diversiteit binnen peuterspeelzaalwerk zal in veel gevallen maatwerk vereist zijn. Een aantal oplossingsrichtingen welke een goede aanzet zijn voor een verantwoorde uitvoering van het *vierogenprincipe* zijn onder andere:

- Een open, professioneel werkklimaat waarbij de drempel om elkaar op bepaalde gedragingen aan te spreken zo laag mogelijk is;
- Het structureel inzetten van vrijwilligers als extra paar ogen;
- Boventallige inzet, als extra paar ogen, van pedagogisch medewerkers in opleiding en incidentele vrijwilligers;
- Bouwkundige voorzieningen ter verbetering van transparantie binnen kindercentra;
- Mogelijke inzet van moderne audiovisuele middelen.

Ten overvloede wijzen convenantpartijen erop dat het *vierogenprincipe* maar één van de maatregelen is die nodig zijn om de veiligheid daar waar nodig structureel te verbeteren. Ook de verbetering van werving- en selectieprocedures en het via de CAO-tafel regelen van het formatief

---

⁷ 'Rapport onafhankelijke Commissie Onderzoek Zedenzaak Amsterdam'. Amsterdam, april 2011.

⁸ Waar pedagogisch medewerker staat, kan ook leidster gelezen worden.

⁹ Of cliëntenraden.

inzetten van stagiaires binnen de diverse opleidingstrajecten vormen belangrijke onderdelen. Voorkomen moet worden dat in de uitvoering niet slechts sprake is van schijnveiligheid.

2.3 Kwaliteit personeel

Personeels- en scholingsbeleid zijn in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de aanbieder. Die behoort te zorgen voor voldoende en goed opgeleid personeel. Kinderen en ouders hebben daar groot belang bij. De aanbieder informeert ouders over het personeelsbeleid voor zover de ouder dat nodig heeft om een goede keuze te kunnen maken voor een peuterspeelzaal.

De opleidingseisen voor beroepskrachten worden beschreven in de cao Kinderopvang of cao Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening.

Als een peuterspeelzaal aangemerkt is als *VVE*-peuterspeelzaal, dan gelden voor deze groep naast de algemene eisen zoals deze in de cao Kinderopvang of cao Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening zijn geformuleerd, aanvullende eisen zoals die omschreven zijn in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit *voorschoolse educatie* 2010. Dit betekent dat er gekwalificeerd personeel op de groep staat dat aanvullende relevante *VVE*-scholing heeft gevolgd.

2.4 Inzet medewerkers

2.4.1 Aantal kinderen per pedagogisch medewerker en de omvang van de groep

Er moeten duidelijke regels zijn voor het maximaal aantal kinderen dat een pedagogisch medewerker in een peuterspeelzaal tegelijkertijd onder haar hoede mag nemen. Kinderen en ouders moeten ook weten in welke vaste groep hun kind zit en welke pedagogisch medewerker bij welke groep hoort. De aanbieder heeft tegelijkertijd voor een goede bedrijfsvoering een zekere flexibiliteit nodig. Hierbij moet worden aangetekend dat de eisen ten aanzien van de aanwezigheid van een beroepskracht verschillen voor peuterspeelzalen op niveau 1 en op niveau 2 (zie onderstaand punt 4).

Partijen spreken het volgende af:

1. Een peuterspeelzaal wordt doorgaans bezocht door kinderen van 2 t/m 3 jaar.
2. Zowel in peuterspeelzalen op niveau 1 als op niveau 2 wordt aan ouders en kinderen duidelijk aangegeven bij welke groep het kind behoort en welke pedagogisch medewerker welke dag voor welke groep verantwoordelijk zijn (dit geldt voor het structurele rooster, behoudens ziekte, verlof en vakantie).
3. De groep van zowel een peuterspeelzaal op niveau 1 als op niveau 2 bestaat uit maximaal 16 kinderen.

4. Zowel in peuterspeelzalen op niveau 1 als op niveau 2 wordt aan elke kind minimaal één en maximaal drie vaste (=gekwalficeerde) beroepskrachten toegewezen. Als het kind de speelzaal bezoekt, zal het altijd minimaal door één van deze vaste beroepskrachten ontvangen worden (dit geldt voor het structurele rooster, behoudens ziekte, verlof en vakantie). De vaste beroepskrachten zijn tevens het aanspreekpunt voor de ouders.
5. In een peuterspeelzaal op niveau 1 is op een groep van 8 tot 16 kinderen minimaal 1 vaste (=gekwalficeerde) en 1 vrijwillige pedagogisch medewerker aanwezig. Bestaat een groep uit minder dan 8 kinderen, dan moet er minimaal 1 vaste (=gekwalficeerde) beroepskracht aanwezig zijn.
In een speelzaal op niveau 2 zijn op een groep van 8 tot 16 kinderen minimaal 2 vaste (=gekwalficeerde) beroepskrachten aanwezig. Bestaat een groep uit minder dan 8 kinderen, dan moet er minimaal 1 vaste (=gekwalficeerde) beroepskracht aanwezig zijn.

2.4.2 Vrijwilligersbeleid

In de peuterspeelzalen op niveau 1 zijn vrijwilligers werkzaam. Vaak zijn zij een of meerdere dagdelen per week in de speelzaal aanwezig als 'tweede pedagogisch medewerker'.

De convenantpartijen eisen van aanbieders van peuterspeelzaalwerk dat zij – in het belang van de kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk én in het belang van de vrijwilligers – een vrijwilligersbeleid hebben. Dit beleid moet aan een aantal minimumeisen voldoen. De hier beschreven minimumeisen hebben alleen betrekking op vrijwilligers die werken met de kinderen op de groep.

In het vrijwilligersbeleid van de organisatie dient minimaal opgenomen te zijn:

1. De wederzijdse verplichtingen, te weten:
  - De verzekering
  - Een verklaring omtrent gedrag (VOG)
  - Een beschrijving van de niet-vrijblijvende afspraken die de aanbieder met vrijwilligers maakt, zoals bijvoorbeeld afmelding bij verhindering.
2. Daarnaast moet in het vrijwilligersbeleid verwerkt zijn dat – onder verantwoordelijkheid van de organisatie– ook de volgende kwaliteitseisen aan de vrijwilliger gesteld moeten worden:
  - De vrijwilliger kent het pedagogisch beleidsplan en kan daar naar handelen, voor zover dit betrekking heeft op de taken die omschreven zijn in de taakomschrijving van de vrijwilliger.
  - De vrijwilliger heeft voldoende vaardigheid in de Nederlandse taal om met kinderen in deze taalgevoelige leeftijd, adequaat te kunnen communiceren.
3. In het vrijwilligersbeleid zijn taakomschrijvingen opgenomen voor de vrijwilligers. In deze taakomschrijving wordt omschreven welke bijdrage aan het werk in de

peuterspeelzaal van de vrijwilligers verwacht wordt en op welke wijze dit samenhangt met het pedagogisch beleid.

2.4.3 Achterwachting

Indien er slechts één beroepskracht aanwezig is op het moment dat er kinderen aanwezig zijn in de peuterspeelzaal dan is een *achterwachting* van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een *achterwacht* beschikbaar dient te zijn die binnen 15 minuten in de peuterspeelzaal aanwezig kan zijn.

Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze *achterwacht* tijdens de openingstijden van de peuterspeelzaal telefonisch bereikbaar te zijn.

2.5 Veiligheid

2.5.1 Verklaring omtrent het gedrag (VOG)

De Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen eist in het kader van veiligheid dat de volgende personen in het bezit moeten zijn van een Verklaring

Omtrent het Gedrag (VOG):

- houders van een kindercentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal;
- personen werkzaam bij een kindercentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal. Hieronder vallen ook werknemers van een (hoofd)vestiging waar alleen een kantoor is gevestigd en geen kinderen worden opgevangen (kantoorpersoneel), bestuurders, vrijwilligers, stagiair(e)s, beroepskrachten in opleiding, uitzendkrachten en bemiddelingsmedewerkers bij een gastouderbureau;
- gastouders;
- personen van 18 jaar en ouder die wonen bij de gastouder (huisgenoten);
- ouders werkzaam bij een ouderparticipatiecrèche.

Een VOG toont aan dat een persoon geen strafbare feiten heeft gepleegd, die hem ongeschikt maken om zijn functie uit te voeren. Medewerkers worden continue gescreend op het voldoen aan de voorwaarden voor het recht op een VOG.

2.5.2 Risico-inventarisatie veiligheid (RIV)

De aanbieder van peuterspeelzaalwerk voert een verantwoord veiligheidsbeleid. De convenantpartijen eisen van aanbieders van peuterspeelzaalwerk dat zij jaarlijks een Risico-inventarisatie Veiligheid en Hygiëne uitvoeren. Partijen vinden dat er aan deze risico-inventarisatie ook een evaluatie gekoppeld moet worden. De risico-inventarisatie en de evaluatie laten zien wat kinderen kan overkomen, hoeveel en welke ongevallen er met kinderen zijn geweest, wat de aanbieder hieraan doet of heeft gedaan en wat dit heeft opgeleverd. Deze gegevens zijn openbaar voor ouders en medewerkers. Voor het maken van de risico-inventarisatie kunnen de aanbieders

gebruikmaken van het model dat ontwikkeld is voor de aanbieders van kinderopvang en peuterspeelzalen. Uiteraard gelden daarnaast ook de verplichtingen uit de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

2.5.3 Risico-inventarisatie gezondheid (RIG)

De aanbieder van een peuterspeelzaal voert een verantwoord gezondheidsbeleid. Dit is een onderdeel van de wettelijk verplichte risico-inventarisatie. Partijen vinden dat er ook een evaluatie moet plaatsvinden. Daarbij moet bestaande wet- en regelgeving in acht genomen worden.

2.5.4 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De aanbieder van een kinderopvangorganisatie (kinderdagopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang en gastouderopvang) is bij wet verplicht om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierin moet een duidelijke procedure vastgelegd zijn die aantoonbaar gevolgd wordt in het geval van een (vermoeden) van kindermishandeling en/of seksueel misbruik. Dit vermoeden kan betrekking hebben op de thuissituatie van het kind of op de opvangsituatie.

Op basis van de ontwikkelde basismeldcode huiselijk geweld en kindermishandeling door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is een specifieke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ontwikkeld voor de branche kinderopvang ontwikkeld door Brancheorganisatie Kinderopvang. Deze meldcode voldoet aan landelijke regelgeving en geeft via drie routes de kinderopvangorganisatie handvatten om de meldcode binnen de eigen organisatie te implementeren. De meldcode bevat 3 routes;

- Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Route bij signalen van vermoeden van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind;
- Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

De routes beschrijven stappen die gevolgd worden indien een van bovenstaande situaties zich voordoet, inclusief de taken en verantwoordelijken binnen een kinderopvangorganisatie. In deze meldcode worden in de betreffende stappenplannen bewust geen tijdspaden genoemd. Dit om schijnveiligheid te voorkomen. Elke situatie vraagt om een ander tijdspad. Van belang is dat op het moment dat een situatie zich voordoet, dat een tijdspad bepaald wordt waarbinnen de stappen plaatsvinden. Afstemming met een organisatie als het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies –en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is hierin wenselijk.

Convenantpartijen raden aan om de gehele meldcode, die specifiek voor de kinderopvangsector is ontwikkeld, over te nemen en te implementeren binnen de eigen kinderopvangorganisatie. Evengoed blijft het mogelijk voor organisaties om een gelijkwaardig model te hanteren, op voorwaarde dat deze alle elementen bevat zoals ook in wet- en regelgeving is vastgelegd. De aanbieder is verantwoordelijk voor implementatie van het geschreven beleid.

2.6 Huisvesting

Vanuit de wet worden geen gedetailleerde eisen gesteld aan de binnen- en buitenruimte van een peuterspeelzaal. Convenantpartijen vinden dat de houder van een peuterspeelzaal moet zorgen voor passend ingerichte ruimtes welke in overeenstemming zijn met het aantal en de leeftijd van de te ontvangen kinderen.

Huisvesting is een belangrijk onderdeel van de kwaliteit en wordt in dit convenant nader ingevuld. Partijen vinden dat de opvang moet plaatsvinden in een veilige en gezonde omgeving met voldoende ruimte voor het aantal kinderen.

Partijen willen aanbieders van peuterspeelzalen aanmoedigen aansluiting te zoeken bij de voorschriften voor de dagopvang, te weten:

- Per kind moet minimaal 3,5 vierkante meter bruto oppervlak in de groepsruimte beschikbaar zijn.
- Ruimtes¹⁰ die met andere groepen gedeeld worden, tellen mee voor het aantal m2 dat per kind beschikbaar is. Het totaal aantal beschikbare m2 moet worden gedeeld door het aantal kinderen dat er gebruik van maakt;
- Er is een aangrenzende, goed toegankelijke en veilige op de leeftijd afgestemde buitenspeelruimte beschikbaar met een bruto oppervlak van circa 3 tot 4 vierkante meter per kind.

2.7 Medezeggenschap – Positie ouders

De medezeggenschap van ouders in het peuterspeelzaalwerk zal worden ondergebracht in de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen. Deze wordt hiermee conform de medezeggenschap in de kinderopvang. Tot dat moment gelden de regels voor medezeggenschap van ouders in het peuterspeelzaalwerk van de wet Medezeggenschap cliënten zorgsector.

---

¹⁰ Let op aanpalende wetgeving over toekenning verblijfsruimte versus verkeersruimte

3 Buitenschoolse opvang

3.1 Starterseisen

Zodra het kindercentrum kinderen opvangt, dienen onderstaande documenten gereed te zijn. Verderop in dit convenant zal op onderstaande zaken nader ingegaan worden.

5. Pedagogisch beleidsplan;
6. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
7. Beleid omtrent het screenen van personeel;
8. Schriftelijke informatievoorziening¹¹ voor ouders met daarin de volgende onderwerpen:
  - Soort opvang;
  - Inschrijfvoorwaarden en plaatsingsprocedure;
  - Informatie aangaande de groep(en);
  - De wijze waarop ouders het pedagogisch beleid kunnen inzien;
  - Veiligheidsbeleid;
  - Gezondheidsbeleid;
  - Werkwijze oudercommissie;
  - Openings- en sluitingstijden;
  - Wijze van communiceren aan ouders;
  - *Wenbeleid*;
  - Voedingsbeleid;
  - Opvang in vaste groepen en het eventueel samenvoegen van groepen aan het begin en eind van de dag;
  - Informatie over hoe invulling wordt gegeven aan de *drie-uursregeling/half-uursregeling* (indien van toepassing)
  - Wijze van klachtafhandeling;
  - Contactgegevens;
  - Informatie over de uurprijs en betalingsvoorwaarden.

3.2 Pedagogisch beleidsplan

Het belangrijkste in de kinderopvang is de manier waarop met kinderen wordt omgegaan. Daarom moet elke aanbieder vanaf de dag dat het kindercentrum haar deuren opent, een pedagogisch beleidsplan hebben. Het pedagogisch beleidsplan is een belangrijke toetssteen voor ouders. Het gaat onder andere in op de vier pedagogische basisdoelen die genoemd worden in de Memorie van Toelichting van de Wet kinderopvang. In het pedagogisch beleid wordt de voor dat kindercentrum kenmerkende visie op de omgang met kinderen beschreven. Het bevat een beschrijving van welke mogelijkheden er zijn voor kinderen voor de ontwikkeling van hun persoonlijke en sociale competenties, van de wijze waarop de emotionele veiligheid van de kinderen wordt gewaarborgd

---

¹¹Onder schriftelijk wordt ook elektronisch verstaan, tenzij de wet zich daartegen verzet.

en van de wijze waarop de overdracht van waarden en normen aan kinderen plaatsvindt. De aanbieder werkt deze basisdoelen uit in het pedagogisch beleidsplan en handelt in de praktijk van de opvang naar dit plan. De oudercommissie wordt betrokken bij de actualisering en verfijning van het pedagogisch beleidsplan.

Hiernaast staat in het pedagogisch beleidsplan:

- Een beschrijving van de werkwijze. Hierin is tenminste opgenomen hoe omgegaan wordt met het *wenbeleid*, en het *incidenteel* en *structureel afnemen van een extra dag(deel)*;
- De maximale omvang en leeftijdsopbouw van de *basisgroepen*;
- De (spel)activiteiten die kinderen buiten de *basisgroep* kunnen verrichten: het *open deurenbeleid*;
- Of en op welke wijze beroepskrachten bij hun werkzaamheden worden ondersteund door andere volwassenen;
- Hoe de *achterwacht* geregeld is in het geval er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is.

Deze beschrijving geeft ouders een goed beeld over de manier waarop er in het kindercentrum wordt gewerkt. De aanbieder en de personen die werken bij een kindercentrum handelen in de praktijk naar het pedagogisch beleidsplan.

3.3 Kwaliteit personeel

Personeelsbeleid en scholingsbeleid zijn in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de aanbieder. De aanbieder zorgt voor voldoende en goed opgeleid personeel. Kinderen en ouders hebben daar groot belang bij: het is een belangrijk aspect van kwaliteit waarop ouders een kindercentrum beoordelen. De aanbieder informeert ouders over het personeelsbeleid. Partijen staan voor professioneel werken, waarbij een goed personeelsbeleid vanzelfsprekend is. Onderdeel hiervan zijn o.a. afspraken over screening personeel, werving en selectie van personeel en afspraken over personeelsinzet en wijze van vervanging (bijvoorbeeld bij ziekte) van personeelsleden.

3.4 Inzet medewerkers

3.4.1 Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR)

Er zijn duidelijke regels voor het maximaal aantal kinderen dat één pedagogisch medewerker mag opvangen; het gaat dan om het aantal gelijktijdig aanwezige kinderen. Kinderen en ouders moeten ook weten in welke *basisgroep* hun kind zit en welke pedagogisch medewerkers bij welke groep horen. Deze pedagogisch medewerkers worden zoveel mogelijk op vaste groepen ingezet, behoudens ziekte, verlof of vakantie. De aanbieder heeft tegelijkertijd voor een goede

bedrijfsvoering een zekere flexibiliteit nodig. Daarom is een *open deurenbeleid* mogelijk waar dit op verantwoorde wijze kan.

Kinderen maken dan gebruik van verschillende ruimtes en verlaten hun *basisgroep*. Het pedagogisch beleid geeft aan in welke situaties dat gebeurt en valt onder het *open deurenbeleid*. Het uitgangspunt is: verantwoorde buitenschoolse opvang met vaste groepen kinderen, waarbij een *open deurenbeleid* mogelijk is. Kinderen maken gebruik van verschillende ruimtes, verlaten hun *basisgroep* en gaan soms meteen vanuit school naar een activiteit buiten de eigen *basisgroep*.

Convenantpartijen spreken het volgende af:

- Eén pedagogisch medewerker per tien (aanwezige) kinderen;
- Wanneer kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar of wanneer enkel kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 7 jaar in de *basisgroep* zitten, geldt een maximale groepsgrootte van twintig kinderen;
- Wanneer enkel kinderen in de leeftijd van 8 tot en met 12 jaar in de *basisgroep* zitten, geldt een maximale groepsgrootte van dertig kinderen;
- Bij *basisgroepen* die uitsluitend bestaan uit kinderen van 8 tot en met 12 jaar, geldt dat in plaats van een beroepskracht een extra volwassene kan worden ingezet als derde beroepskracht. Bijvoorbeeld dertig kinderen met twee pedagogisch medewerkers en een extra volwassene, die meewerkt in het primaire proces;
- Het benodigde aantal pedagogisch medewerkers op een groep kinderen in de buitenschoolse opvang moet worden berekend met behulp van de rekentool op www.1ratio.nl.
- Bij activiteiten met meer dan dertig kinderen besteedt de houder in het pedagogisch beleidsplan aantoonbaar extra aandacht aan de omgang met de *basisgroep*;
- De kinderen kunnen bij activiteiten de *basisgroepen* verlaten; dan wordt de maximale omvang van de *basisgroep* tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker van kracht, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen op de locatie¹²;
- In principe hebben alle kinderen een vaste *basisgroep*. Wel kan worden besloten om kinderen in een andere ruimte te ontvangen of weer op te halen waarbij een pedagogisch medewerker aanwezig is. Voor zowel kinderen als ouders moet inzichtelijk zijn welke ruimte dit is;
- Indien het kindaan¹³ het toelaat, kunnen *basisgroepen* worden samengevoegd. Voor zowel kinderen als ouder moet inzichtelijk zijn welke ruimte en *basisgroep* dit is.

Flexibele opvang

Onder flexibele opvang wordt verstaan een incidenteel, onregelmatig en onvoorspelbaar aanbod in aanvulling op een vast aanbod of een structureel aanbod wat door omstandigheden van ouders onregelmatig wordt afgesproken op maandbasis.

---

¹² Hiermee is het bijvoorbeeld mogelijk dat één pedagogisch medewerker met zeven kinderen binnen is en twee andere pedagogisch medewerkers met drieëntwintig kinderen buiten aan het spelen zijn.

¹³ Bijvoorbeeld tijdens vakanties en dagen met een (structureel) lage bezetting.

Indien een kindercentrum flexibele kinderopvang aanbiedt, dient te worden aangetoond dat het voldoet aan deze omschrijving en op welke wijze een goed pedagogisch klimaat gewaarborgd wordt. Voorts dient vooraf voor ouders inzichtelijk te zijn gemaakt op welke groep het kind opgevangen wordt. Er wordt op basis van bovenstaande voorwaarden op onderstaand item een uitzondering gemaakt:

- In principe hebben alle kinderen een vaste *basisgroep*.

3.4.1.1 Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) voor kinderen 0-13 jaar

In een *combinatiegroep* is het mogelijk om kinderen uit zowel dagopvang als buitenschoolse opvang samen op te vangen. Voorondersteld wordt dat er sprake is van een gelijkmatige verdeling van de verschillende leeftijden over de groep. Het benodigde aantal pedagogisch medewerkers op een groep kinderen in een *combinatiegroep* moet worden berekend met behulp van de rekentool op www.1ratio.nl.

In het kader van de kwaliteit van kinderopvang is een *combinatiegroep* in de brede leeftijdscategorie van 0-13 jaar geen voorkeursoptie van convenantpartijen.

Maar in sommige situaties kan de kleinschaligheid een dergelijke groepssamenstelling noodzakelijk maken, waarbij bijvoorbeeld kinderen in de bso-leeftijd voor een deel van de dag worden samengevoegd met kinderen in de dagopvang. Met een goede, naar leeftijd gedifferentieerde werkwijze kan er dan nog steeds sprake zijn van kwalitatief verantwoorde kinderopvang.

Combinatiegroepen dagopvang en buitenschoolse opvang kunnen in pedagogisch opzicht waardevol zijn, bijvoorbeeld wanneer de jongste bso-kinderen en de oudste kinderdagverblijfkinderen in een *combinatiegroep* verblijven en hier in de pedagogische werkwijze nadrukkelijk condities aan worden gesteld.

Indien met *combinatiegroepen* dagopvang en buitenschoolse opvang wordt gewerkt, moet in het pedagogisch beleidsplan een duidelijke, naar leeftijd gedifferentieerde, beschrijving gegeven worden van de activiteiten en dagindeling van deze groep.

Convenantpartijen hebben afgesproken de praktijk van *combinatiegroepen* te blijven monitoren op kwaliteit en te evalueren. Op grond hiervan kunnen de afspraken eventueel bijgesteld worden.

3.4.2 Half-uursregeling en drie-uursregeling

Half-uursregeling

Gedurende reguliere schoolweken kunnen voor de buitenschoolse opvang ten hoogste een half uur per dag minder pedagogisch medewerkers worden ingezet dan volgens de PKR is vereist, maar nooit minder dan de helft van het aantal benodigde pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in het kindercentrum, dan is er ter ondersteuning tenminste één andere volwassene aanwezig. In de informatie voor ouders wordt expliciet beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de inzet van pedagogisch medewerkers aan de randen van de dag. Er wordt concreet aangegeven op welke tijdstippen wordt afgeweken van de vereiste PKR.

Drie-uursregeling

Beslaat de opvang van de kinderen de gehele dag (bijvoorbeeld tijdens vakanties), dan geldt voor de afwijking van de PKR hetzelfde als bij de dagopvang, namelijk de *drie-uursregeling*.

3.4.3 Achterwachting

Indien er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is op het kindercentrum en de PKR wordt niet overschreden, zoals tijdens de *drie-uursregeling* het geval is, dan is een *achterwachting* van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een *achterwachting* beschikbaar dient te zijn die binnen *15 minuten* in het kindercentrum aanwezig kan zijn. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze *achterwachting* tijdens de openingstijden van het kindercentrum bereikbaar te zijn.

3.5 **Wenbeleid**

Het *wenbeleid* beschrijft hoe wordt omgegaan met kinderen die instromen op een kindercentrum of doorstromen van de ene naar een andere groep binnen een kindercentrum. Er wordt voldoende tijd en aandacht besteed aan de versoepeling van de overgang naar een nieuwe situatie voor het kind. Daarnaast wordt vastgelegd hoeveel kinderen maximaal tegelijkertijd wennen en hoeveel uren per dag dit mogelijk is. Het *wenbeleid* wordt in overleg met de oudercommissie vastgelegd en opgenomen in het pedagogisch beleidsplan.

3.5.1 Extern wenbeleid

Het *extern wenbeleid* beschrijft hoe wordt omgegaan met het wennen van kinderen die nieuw instromen op een kindercentrum. Dit kan voor maximaal twee keer boventallig op de *basisgroep*, voor de duur van maximaal één dagdeel per keer. Afspraken over het wennen worden gemaakt met de ouders en vastgelegd in de plaatsingsovereenkomst, dan wel op andere wijze schriftelijk vastgelegd. Wanneer het wennen plaatsvindt nadat het contract is ingegaan, moet voldaan zijn aan de PKR op groepsniveau.

3.5.2 Intern wenbeleid

Het *intern wenbeleid* beschrijft hoe omgegaan wordt met kinderen die doorstromen naar een andere groep binnen het kindercentrum. Afspraken voor het wennen worden gemaakt met de ouders. Het kan hierbij gaan om:

- Kinderen die de leeftijd hebben om naar een andere groep door te stromen;

- Kinderen die eerder toe zijn aan een volgende groep en alvast gaan spelen op de nieuwe groep;
- Kinderen die een aangepast *wenbeleid* nodig hebben en mogelijk later dan in eerste instantie gepland, overgaan naar de volgende groep.

De PKR op groepsniveau kan tijdens het wennen tijdelijk worden losgelaten. De PKR moet in dit geval terug te voeren zijn naar de geldende PKR op betreffende groepen.

3.6 Open deurenbeleid

De term *open deurenbeleid* wordt in dit convenant gebruikt als middel om bepaalde doelen te bereiken in het werken met kinderen. Naar mate kinderen ouder worden, hebben zij, naast veiligheid en geborgenheid, behoefte aan een grotere leefomgeving. Daarom geven de pedagogisch medewerkers de kinderen regelmatig de gelegenheid om hun omgeving buiten hun eigen groep te verkennen. Als hierbij ook een ontmoeting met de kinderen van andere groepen wordt geïnitieerd, wordt gesproken over *open deurenbeleid*. *Open deurenbeleid* draagt positief bij aan de ontwikkeling van kinderen.

3.6.1 Uitgangspunten open deurenbeleid

Kinderen worden in vaste groepen opgevangen. Het is hierbij mogelijk dat kinderen andere ruimtes ontdekken en andere kinderen ontmoeten. Wanneer de ondernemer een opendeurenbeleid hanteert, legt hij dit vast in het pedagogisch beleid zodat dit voor ouders inzichtelijk is. De pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) op groepsniveau kan tijdens het open deuren beleid tijdelijk worden losgelaten. De PKR moet in dit geval op locatieniveau kloppen en terug te voeren zijn naar de geldende PKR op groepsniveau. Een *open deurenbeleid* kan dus niet gebruikt worden om een niet kloppende PKR op groepsniveau te compenseren.

Structureel georganiseerde activiteiten worden beschreven in het pedagogisch beleidsplan bij het *open deurenbeleid*. Voor niet structurele activiteiten zal de pedagogisch medewerker na moeten gaan of deze voldoen aan de richtlijnen van de organisatie aangaande veiligheid, sociale competentie, persoonlijke competentie en/ of van overdracht van normen en waarden.

3.7 Afnemen van een extra dag

3.7.1 Incidenteel afnemen extra dag(deel)

Het kan zijn dat ouders *incidenteel een extra dag(deel)* willen afnemen welke buiten de vaste contacturen valt. Dit is mogelijk wanneer de maximale basisgroepgrootte evenals het aantal pedagogisch medewerkers per aantal kinderen gehandhaafd blijft (PKR). Deze incidentele opvangdag vindt in principe binnen de eigen *basisgroep* van het kind plaats. Partijen zijn van

mening dat geborgenheid en gevoel van veiligheid voor het kind en voor de *basisgroep* als geheel voorop staan.

De mogelijkheid om een extra opvangdag of ruildag buiten de *basisgroep* af te nemen, indien geen plaats is op de eigen groep, wordt in overleg met de ouders van het betreffende kind besproken en schriftelijk vastgelegd. De wijze waarop de ondernemer omgaat met de mogelijkheid tot het afnemen van extra dagdelen wordt vastgelegd in het pedagogisch beleidsplan.

3.7.2 Structureel afnemen extra dag(deel)

Uitgangspunt is dat bij het *structureel afnemen van een extra dag(deel)* het kind in de oorspronkelijke *basisgroep* geplaatst wordt. Wanneer de groepsgrootte het niet toelaat het kind een extra dag(deel) in deze groep te plaatsen, kan in overleg met ouders besloten worden het kind voor die dag/dat dagdeel tijdelijk in een andere groep te plaatsen. Hiervoor is schriftelijke toestemming van de ouders nodig. Indien deze situatie zich voordoet, mag een kind in maximaal één andere groep geplaatst worden. Zodra plaats is in de oorspronkelijke *basisgroep* wordt het kind overgeplaatst naar deze groep. In de (nieuwe) plaatsingsovereenkomst wordt vermeld dat het kind voor die dag in een andere groep wordt opgevangen en per wanneer het kind in zijn eigen groep geplaatst kan worden.

3.8 Veiligheid

3.8.1 Verklaring omtrent het gedrag (VOG)

De Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen eist in het kader van veiligheid dat de volgende personen in het bezit moeten zijn van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG):

- houders van een kindercentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal;
- personen werkzaam bij een kindercentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal. Hieronder vallen ook werknemers van een (hoofd)vestiging waar alleen een kantoor is gevestigd en geen kinderen worden opgevangen (kantoorpersoneel), bestuurders, vrijwilligers, stagiair(e)s, beroepskrachten in opleiding, uitzendkrachten en bemiddelingsmedewerkers bij een gastouderbureau;
- gastouders;
- personen van 18 jaar en ouder die wonen bij de gastouder (huisgenoten);
- ouders werkzaam bij een ouderparticipatiecrèche.

Een VOG toont aan dat een persoon geen strafbare feiten heeft gepleegd, die hem ongeschikt maken om zijn functie uit te voeren. Medewerkers worden continue gescreend op het voldoen aan de voorwaarden voor het recht op een VOG.

3.8.2 Risico-inventarisatie veiligheid (RIV)

De aanbieder voert een verantwoord veiligheidsbeleid. De Wet kinderopvang eist op dit punt van aanbieders van kindercentra een risico-inventarisatie. Partijen vinden dat aan de risico-inventarisatie ook een evaluatie gekoppeld moet worden. De risico-inventarisatie en evaluatie laat zien wat kinderen kan overkomen, hoeveel en welke ongevallen er met kinderen zijn geweest, wat de aanbieder hieraan doet of heeft gedaan en wat dat heeft opgeleverd. Deze gegevens zijn openbaar voor ouders en medewerkers. Voor het maken van een risico-inventarisatie is een model ontwikkeld dat aanbieders kunnen gebruiken. Uiteraard gelden ook de verplichtingen uit de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

3.8.3 Risico-inventarisatie gezondheid (RIG)

De aanbieder voert een verantwoord gezondheidsbeleid. Dit is onderdeel van de wettelijk verplichte risico-inventarisatie. Convenantpartijen vinden dat er ook een evaluatie plaats moet vinden. Voor de risico-inventarisatie is een model ontwikkeld dat aanbieders kunnen gebruiken. Daarbij moet bestaande wet- en regelgeving in acht worden genomen.

3.8.4 Meldcode kindermishandeling

De aanbieder van een kinderopvangorganisatie (kinderdagopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang en gastouderopvang) is bij wet verplicht om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierin moet een duidelijke procedure vastgelegd zijn die aantoonbaar gevolgd wordt in het geval van een (vermoeden) van kindermishandeling en/of seksueel misbruik. Dit vermoeden kan betrekking hebben op de thuissituatie van het kind of op de opvangsituatie.

Op basis van de ontwikkelde basismeldcode huiselijk geweld en kindermishandeling door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is een specifieke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ontwikkeld voor de branche kinderopvang ontwikkeld door Brancheorganisatie Kinderopvang. Deze meldcode voldoet aan landelijke regelgeving en geeft via drie routes de kinderopvangorganisatie handvatten om de meldcode binnen de eigen organisatie te implementeren. De meldcode bevat 3 routes;

- Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Route bij signalen van vermoeden van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind;
- Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

De routes beschrijven stappen die gevolgd worden indien een van bovenstaande situaties zich voordoet, inclusief de taken en verantwoordelijken binnen een kinderopvangorganisatie. In deze meldcode worden in de betreffende stappenplannen bewust geen tijdspaden genoemd. Dit om schijnveiligheid te voorkomen. Elke situatie vraagt om een ander tijdspad. Van belang is dat op het

moment dat een situatie zich voordoet, dat een tijdspad bepaald wordt waarbinnen de stappen plaatsvinden. Afstemming met een organisatie als het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies –en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is hierin wenselijk.

Convenantpartijen raden aan om de gehele meldcode, die specifiek voor de kinderopvangsector is ontwikkeld, over te nemen en te implementeren binnen de eigen kinderopvangorganisatie. Evengoed blijft het mogelijk voor organisaties om een gelijkwaardig model te hanteren, op voorwaarde dat deze alle elementen bevat zoals ook in wet- en regelgeving is vastgelegd. De aanbieder is verantwoordelijk voor implementatie van het geschreven beleid.

3.9 Huisvesting

Convenantpartijen vinden dat de houder van een kindercentrum zorg moet dragen voor passend ingerichte ruimtes voor spelen en rusten die in overeenstemming zijn met het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. Huisvesting is een belangrijk onderdeel van de kwaliteit en wordt in dit convenant nader ingevuld. Partijen vinden dat de opvang moet plaatsvinden in een veilige en gezonde omgeving met voldoende ruimte voor het aantal kinderen in de opvang.

- Per kind moet minimaal 3,5 vierkante meter bruto oppervlak in het centrum beschikbaar zijn;
- Ruimtes¹⁴ die met andere groepen gedeeld worden, tellen mee voor het aantal m2 dat per kind beschikbaar is. Het totaal aantal beschikbare m2 moet worden gedeeld door het aantal kinderen dat er gebruik van maakt;
- De buitenschoolse opvang moet een toegankelijke, vaste en passend ingerichte ruimte zijn speciaal voor naschoolse bezigheden van kinderen;
- De buitenruimte moet een bruto oppervlak hebben van circa drie tot vier vierkante meter per kind opvatten en bij voorkeur aangrenzend zijn, maar mag ook in de directe nabijheid liggen, mits goed en veilig bereikbaar¹⁵.

3.10 Medezeggenschap – Positie ouders

Ouders worden actief betrokken bij het beleid van een kindercentrum of gastouderbureau. De aanbieder heeft daar ook belang bij: hij kan zijn klanten zo goed bedienen. De wet regelt dat een kindercentrum of gastouderbureau een oudercommissie moet hebben. Convenantpartijen vinden dat de aanbieder aantoonbaar moeite moet doen om te bevorderen dat er een actieve oudercommissie is. De vorm van het overleg met de oudercommissie moet passen bij de organisatievorm van het bedrijf en haalbaar en doelmatig zijn voor ouders.

---

¹⁴ Let op aanpalende wetgeving over toekenning verblijfsruimte versus verkeersruimte

¹⁵ Indien de buitenruimte niet aangrenzend is, is deze buitenruimte geen onderdeel van het kindercentrum en dient dus altijd aan de PKR voldaan te worden indien daar kinderen verblijven. Hiervoor geldt een uitzondering voor kinderen van 8 jaar en ouder, mits voldaan wordt aan de PKR op locatieniveau.

Teneinde ouders in de gelegenheid te stellen medezeggenschap uit te oefenen, dienen zij goed geïnformeerd te zijn over de gang van zaken in een kindercentrum of gastouderbureau. Convenantpartijen vinden dat ouders bij belangrijke onderwerpen op punten moeten kunnen adviseren; niet alle handelingen van de aanbieder vallen onder de medezeggenschap van ouders. Aanbieders moeten ook kunnen ondernemen. Het gaat dan uiteindelijk om een voor alle partijen - aanbieder en afnemer- werkbare situatie te creëren die recht doet aan de gerechtvaardigde belangen van ouders en aan de eigen verantwoordelijkheid van de aanbieders voor een goede bedrijfsvoering.

In de praktijk kan een spanningsveld ontstaan tussen de belangen van ouders en de verantwoordelijkheid van de ondernemer voor een goede bedrijfsvoering. Partijen vinden dat in dergelijke situaties een beroep gedaan moet kunnen worden op een onafhankelijke commissie die hierin adviseert. Hiertoe is op initiatief van convenantpartijen de Landelijke Klachtenkamer Kinderopvang ingericht. Partijen spannen zich in voor een aanpassing van de wettelijke regeling voor de organisatie van oudercommissies.

Convenantpartijen spreken het volgende af:

- Medezeggenschap van ouders vindt, in aanvulling op wat de wet eist, zoveel mogelijk plaats via landelijk overeengekomen afspraken tussen convenantpartijen en de branche;
- Convenantpartijen hebben een voorbeeldreglement voor oudercommissies opgesteld. Hierin staan de rechten van ouders en de verplichtingen van de aanbieder;
- Dit reglement wordt actief uitgedragen naar de leden van de organisatie van aanbieders en naar de ouders (oudercommissies).

4 Gastouderopvang

4.1 Kwaliteit gastouderopvang

Gastouderopvang is een bijzondere vorm van kinderopvang, op het woonadres van een gastouder of vraagouder. De opvang vindt plaats door tussenkomst van een gastouderbureau en op basis van een schriftelijke overeenkomst; ouders krijgen vooraf informatie over het beleid ten aanzien van veiligheid, gezondheid en over de omgang met de kinderen (pedagogisch beleid).

4.1.1 Specifieke uitwerking pedagogisch beleidsplan voor gastouderopvang

In het pedagogisch beleidsplan wordt de voor dat gastouderbureau kenmerkende visie op de omgang met kinderen beschreven. Het bevat een beschrijving van welke mogelijkheden er zijn voor de ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties van kinderen, van de wijze waarop de emotionele veiligheid van de kinderen wordt gewaarborgd en van de wijze waarop de overdracht van waarden en normen aan kinderen plaatsvindt.

Daarnaast geeft het beleidsplan een beschrijving van de samenstelling van het aantal kinderen dat door een gastouder wordt opgevangen en van de eisen die aan gastouderschap worden gesteld, waarbij in ieder geval als eis wordt gesteld dat de woning waar gastouderopvang plaatsvindt over voldoende speel- en slaapruiimte voor kinderen beschikt en over voldoende buitenspeelmogelijkheden, afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. Deze beschrijving geeft ouders een goed beeld van de manier waarop er in de gastouderopvang wordt gewerkt. De aanbieder en de personen die werken bij het gastouderbureau handelen in de praktijk naar het pedagogisch beleidsplan.

4.1.1.1 *Aantal kinderen per gastouder*

Er zijn duidelijke regels voor het maximaal aantal kinderen dat één gastouder mag opvangen; het gaat om het aantal gelijktijdig aanwezige kinderen.

Partijen spreken het volgende af:

- Het pedagogisch beleid van het gastouderbureau geeft duidelijkheid over het leeftijdsbeleid. Ouders weten dan hoeveel kinderen (inclusief eigen kinderen) in welke leeftijd per gastouder maximaal opgevangen worden;
- Er worden maximaal twee kinderen van 0 jaar gelijktijdig opgevangen;
- Er worden maximaal vier kinderen van 0 en 1 jaar gelijktijdig opgevangen;
- Er worden maximaal vijf kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar gelijktijdig opgevangen;
- Er worden maximaal zes kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 13 jaar gelijktijdig opgevangen;
- In alle bovengenoemde bepalingen geldt dat alle aanwezige kinderen in huis tot de leeftijd van 10 jaar meetellen, eigen kinderen en spelende kinderen tellen dus ook mee.

4.1.1.2 *Achterwachting gastouderopvang*

Wanneer er meer dan drie gelijktijdig aanwezige kinderen opgevangen worden, is een *achterwachting* van toepassing. Deze *achterwachting* dient beschikbaar te zijn en in geval van calamiteiten op het opvangadres aanwezig te zijn binnen *15 minuten*. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze *achterwachting* tijdens opvangtijden altijd telefonisch bereikbaar te zijn.

4.2 **Kwaliteitseisen gastouders**

4.2.1 Deskundigheidbevordering gastouders

De kwaliteit en deskundigheid van de gastouder is de belangrijkste waarborg voor goede opvang voor kinderen. Dat er aan de professionele vorm van gastouderopvang eisen worden gesteld is voor convenantpartijen vanzelfsprekend. Convenantpartijen constateren dat gastouderopvang vraagt om eigen beroepskwalificaties, specifiek geformuleerd voor het gastouderschap. Deze zijn verwoord in het Besluit deskundigheidseisen gastouders kinderopvang.

Convenantpartijen vinden dat voor alle gastouders geldt dat zij periodiek nascholing moeten volgen. Eens per twee jaar dient nascholing te worden gevolgd met aandacht voor 'pedagogisch handelen', 'veiligheid & hygiëne' en 'signaleren kindermishandeling'. De verplichte nascholing ten behoeve van het behouden van een geldig EHBO-certificaat wordt gedaan op basis van de periode die door de certificerende instelling wordt aangehouden.

4.2.2 Overige kwaliteitseisen gastouders

Gastouders dienen hiernaast aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- In het bezit van geldig bewijs van deskundigheid voor gastouders (volgens de wettelijke bewijsstukken);
- In bezit van een geldig certificaat EHBO aan kinderen (volgens de wettelijke bewijsstukken);
- Handelt professioneel;
- Lichamelijk en geestelijk gezond;
- De gastouder heeft geen kinderen die (tijdelijk) onder toezicht staan;
- De gastouder is niet (tijdelijk) ontheven of ontzet uit het ouderlijke gezag;
- Respecteren van privacygevoelige gegevens en geen informatie doorspelen aan derden;
- Openstaan voor en respecteren van andere gewoontes, culturen, levenswijzen en opvoedingsideeën;
- Kinderen niet alleen laten of het toezicht aan anderen overlaten;
- Regelmatig en gedurende minimaal een half jaar beschikbaar voor opvang;
- Goede telefonische bereikbaarheid;
- In bezit van verzekeringen met dekking voor aansprakelijkheid en ongevallen, inclusief (indien van toepassing) autogebruik;

- Minimale leeftijd van 18 jaar;
- In bezit van een verklaring omtrent het gedrag (VOG);
- Zorg dragen voor een verklaring omtrent het gedrag (VOG) voor alle betrokkenen bij het primaire proces én de volwassen huisgenoten.

4.3 Kwaliteitseisen gastouderbureaus

Het gastouderbureau heeft een begeleidende, bemiddelende en administratieve functie. Om deze taken goed uit te voeren, wordt aan onderstaande voldaan:

- Voor de vraagouder is de bereikbaarheid van het gastouderbureau als ook die van de gastouder duidelijk en aantoonbaar geregeld;
- Het gastouderbureau vervult de kassiersfunctie, met in achtneming van de eisen die de wet stelt aan deze functie;
- Het intakegesprek met de gastouder vindt plaats op het opvangadres. Het intakegesprek met de vraagouder kan zowel op het opvangadres, als op een nader te bepalen locatie plaatsvinden;
- Het koppelingsgesprek vindt plaats op het opvangadres. Indien de opvang bij de vraagouders thuis plaatsvindt, vindt het gesprek derhalve bij de vraagouder plaats;
- Elke gastouder wordt minimaal twee maal per jaar op het opvangadres bezocht;
- De risico inventarisatie & evaluatie (RIE) Veiligheid en Gezondheid vindt vóór de start van de opvang plaats op het opvangadres en wordt daarna elk jaar herhaald;
- Het voortgangsgesprek met de gastouder vindt tenminste één keer per jaar plaats op het opvangadres;
- Jaarlijks wordt een mondeling evaluatiegesprek gehouden met de vraagouder. Hiervan wordt verslag gelegd. Een door de vraagouder ondertekend afschrift van dit verslag is in het dossier aanwezig en wordt aan de vraagouder ter beschikking gesteld
- De medewerker die de huisbezoeken en de inhoudelijke begeleiding op het gebied van opvang en pedagogiek van de gastouder verzorgt, dient in het bezit te zijn van een diploma zoals vastgelegd in de cao Kinderopvang (minimaal MBO 3 niveau, inclusief een pedagogische component);
- Het bureau draagt er zorg voor dat, aantoonbaar, per aangesloten gastouder op jaarbasis tenminste 16 uur wordt besteed aan begeleiding en bemiddeling.

4.4 Veiligheid gastouderopvang

4.4.1 Verklaring omtrent het gedrag (VOG)

De Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen eist in het kader van veiligheid dat de volgende personen in het bezit moeten zijn van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG):

- houders van een kindercentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal;

- personen werkzaam bij een kindercentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal. Hieronder vallen ook werknemers van een (hoofd)vestiging waar alleen een kantoor is gevestigd en geen kinderen worden opgevangen (kantoorpersoneel), bestuurders, vrijwilligers, stagiair(e)s, beroepskrachten in opleiding, uitzendkrachten en bemiddelingsmedewerkers bij een gastouderbureau;
- gastouders;
- personen van 18 jaar en ouder die wonen bij de gastouder (huisgenoten);
- ouders werkzaam bij een ouderparticipatiecrèche.

Een VOG toont aan dat een persoon geen strafbare feiten heeft gepleegd, die hem ongeschikt maken om zijn functie uit te voeren. Medewerkers worden continue gescreend op het voldoen aan de voorwaarden voor het recht op een VOG.

4.4.2 Veiligheids- en gezondheidsbeleid (RIV en RIG) gastouderopvang

Partijen vinden dat ook voor gastouderopvang het maken van een risico-inventarisatie en evaluatie een vereiste is. In woningen waar de opvang plaatsvindt, moet jaarlijks een risico-inventarisatie en evaluatie plaatsvinden voor veiligheid en gezondheid, hoe te handelen in noodsituaties. Daartoe bezoekt het gastouderbureau elke opvangwoning minimaal eenmaal per jaar. De eerste risico-inventarisatie vindt plaats voordat de opvang via het gastouderbureau een aanvang neemt. De risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid wordt in de opvangwoning uitgevoerd door of in aanwezigheid van de bemiddelingsmedewerker. Die inventarisatie is inzichtelijk voor ouders.

4.4.3 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De aanbieder van een kinderopvangorganisatie (kinderdagopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang en gastouderopvang) is bij wet verplicht om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierin moet een duidelijke procedure vastgelegd zijn die aantoonbaar gevolgd wordt in het geval van een (vermoeden) van kindermishandeling en/of seksueel misbruik. Dit vermoeden kan betrekking hebben op de thuissituatie van het kind of op de opvangsituatie.

Op basis van de ontwikkelde basismeldcode huiselijk geweld en kindermishandeling door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is een specifieke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ontwikkeld voor de branche kinderopvang ontwikkeld door Brancheorganisatie Kinderopvang. Deze meldcode voldoet aan landelijke regelgeving en geeft via drie routes de kinderopvangorganisatie handvatten om de meldcode binnen de eigen organisatie te implementeren. De meldcode bevat 3 routes;

- Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Route bij signalen van vermoeden van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind;
- Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

De routes beschrijven stappen die gevolgd worden indien een van bovenstaande situaties zich voordoet, inclusief de taken en verantwoordelijken binnen een kinderopvangorganisatie. In deze meldcode worden in de betreffende stappenplannen bewust geen tijdspaden genoemd. Dit om schijnveiligheid te voorkomen. Elke situatie vraagt om een ander tijdspad. Van belang is dat op het moment dat een situatie zich voordoet, dat een tijdspad bepaald wordt waarbinnen de stappen plaatsvinden. Afstemming met een organisatie als het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies –en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is hierin wenselijk.

Convenantpartijen raden aan om de gehele meldcode, die specifiek voor de kinderopvangsector is ontwikkeld, over te nemen en te implementeren binnen de eigen kinderopvangorganisatie. Evengoed blijft het mogelijk voor organisaties om een gelijkwaardig model te hanteren, op voorwaarde dat deze alle elementen bevat zoals ook in wet- en regelgeving is vastgelegd. De aanbieder is verantwoordelijk voor implementatie van het geschreven beleid.

4.5 Huisvesting gastouderopvang

De opvangplaats waar kinderen opgevangen worden door de gastouder dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- De beschikbare speel- en slaapruijnte en de buitenspeelmogelijkheden zijn onderdeel van de kwaliteitscriteria van de gastouder; zij worden beoordeeld in relatie tot het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen;
- De opvangwoning, ook als het gaat om een bestaande woning, dient voorzien te zijn van voldoende en goed functionerende rookmelders, conform het bouwbesluit;
- De woning waarin de kinderen worden opgevangen dient te allen tijde rookvrij te zijn;
- Voor kinderen jonger dan anderhalf jaar dient een aparte slaapruijnte beschikbaar te zijn.

4.6 Medezeggenschap – Positie ouders

Ouders worden actief betrokken bij het beleid van een kindercentrum of gastouderbureau. De aanbieder heeft daar ook belang bij: hij kan zijn klanten zo goed bedienen. De wet regelt dat een kindercentrum of gastouderbureau een oudercommissie moet hebben. Convenantpartijen vinden dat de aanbieder aantoonbaar moeite moet doen om te bevorderen dat er een actieve oudercommissie is. De vorm van het overleg met de oudercommissie moet passen bij de organisatievorm van het bedrijf en haalbaar en doelmatig zijn voor ouders.

Teneinde ouders in de gelegenheid te stellen medezeggenschap uit te oefenen, dienen zij goed geïnformeerd te zijn over de gang van zaken in een kindercentrum of gastouderbureau.

Convenantpartijen vinden dat ouders bij belangrijke onderwerpen op punten moeten kunnen adviseren; niet alle handelingen van de aanbieder vallen onder de medezeggenschap van ouders. Aanbieders moeten ook kunnen ondernemen. Het gaat dan uiteindelijk om een voor alle partijen - aanbieder en afnemer- werkbare situatie te creëren die recht doet aan de gerechtvaardigde

belangen van ouders en aan de eigen verantwoordelijkheid van de aanbieders voor een goede bedrijfsvoering.

In de praktijk kan een spanningsveld ontstaan tussen de belangen van ouders en de verantwoordelijkheid van de ondernemer voor een goede bedrijfsvoering. Partijen vinden dat in dergelijke situaties een beroep gedaan moet kunnen worden op een onafhankelijke commissie die hierin adviseert. Hiertoe is op initiatief van convenantpartijen de Landelijke Klachtenkamer Kinderopvang ingericht. Partijen spannen zich in voor een aanpassing van de wettelijke regeling voor de organisatie van oudercommissies.

Convenantpartijen spreken het volgende af:

- Medezeggenschap van ouders vindt, in aanvulling op wat de wet eist, zoveel mogelijk plaats via landelijk overeengekomen afspraken tussen convenantpartijen en de branche;
- Convenantpartijen hebben een voorbeeldreglement voor oudercommissies opgesteld. Hierin staan de rechten van ouders en de verplichtingen van de aanbieder;
- Dit reglement wordt actief uitgedragen naar de leden van de organisatie van aanbieders en naar de ouders (oudercommissies).

5 Leeswijzer

Onderwerp	Dagopvang (0-4 jaar)	Peuterspeelzaalwerk (2-4 jaar)	Buitenschoolse opvang (4-12/13 jaar)	Gastouderopvang (0-12/13 jaar)
Starterseisen				
Pedagogisch beleidsplan	De tekst voor dagopvang en buitenschoolse opvang is identiek op één punt na: voor dagopvang geldt dat in het pedagogisch beleidsplan opgenomen moet zijn hoe omgegaan wordt met het vierogenprincipe. Dit geldt niet voor buitenschoolse opvang, omdat het vierogenprincipe ook niet voor buitenschoolse opvang van toepassing is.	De tekst voor peuterspeelzaalwerk is specifiek voor deze opvangvorm geschreven en er wordt onderscheid gemaakt in het pedagogisch beleid voor een peuterspeelzaal op niveau 1 en op niveau 2.	De tekst voor dagopvang en buitenschoolse opvang is identiek op één punt na: voor dagopvang geldt dat in het pedagogisch beleidsplan opgenomen moet zijn hoe omgegaan wordt met het vierogenprincipe. Dit geldt niet voor buitenschoolse opvang, omdat het vierogenprincipe ook niet voor buitenschoolse opvang van toepassing is.	De tekst voor de gastouderopvang is specifiek voor deze opvangvorm geschreven.
Kwaliteit personeel/gastouders		De eisen hieromtrent zijn specifiek toegeschreven naar peuterspeelzaalwerk.		De eisen hieromtrent zijn specifiek toegeschreven naar gastouderopvang.
Vierogenprincipe	De teksten over het vierogenprincipe in de dagopvang en in het peuterspeelzaalwerk komen vrijwel overeen. De oplossingsrichtingen zijn echter toegeschreven naar de opvangvorm.			
PKR	Iedere vorm kent eigen regels voor het aantal benodigde beroepskrachten op een groep kinderen.			
Drie-uursregeling/half-uursregeling	De tekst voor dagopvang en buitenschoolse opvang wijkt van elkaar af gedurende schoolweken. In de bso geldt dan de half-uursregeling. Tijdens de vakantieweken, en andere momenten wanneer sprake is van hele dagen opvang in de buitenschoolse opvang, is de regeling identiek aan dagopvang en geldt de drie-uursregeling.		De tekst voor dagopvang en buitenschoolse opvang wijkt van elkaar af gedurende schoolweken. In de bso geldt dan de half-uursregeling. Tijdens de vakantieweken, en andere momenten wanneer sprake is van hele dagen opvang in de buitenschoolse opvang, is de regeling identiek aan dagopvang en geldt de drie-uursregeling.	
Achterwachtregeling	De eisen voor dagopvang, peuterspeelzaalwerk en buitenschoolse opvang zijn gelijk aan elkaar. Tekstueel zijn er accentverschillen om onduidelijkheden te voorkomen.			Er geldt een minimum van 3 aanwezige kinderen voor de verplichting van de achterwachtregeling. Verder komt de

				inhoud overeen met die van de andere opvangvormen.
Wenbeleid				
Open deurenbeleid				
Afnemen extra dag				
VOG				
RIV				
RIG				
Meldcode kindermishandeling				
Huisvesting	De eisen voor dagopvang, peuterspeelzaalwerk en buitenschoolse opvang komen voor het grootste gedeelte overeen. In het peuterspeelzaalwerk en de buitenschoolse opvang worden er echter geen eisen gesteld aan een slaapruijnte gezien de leeftijdscategorie van de kinderen. Daarnaast gelden er in de buitenschoolse opvang andere eisen met betrekking tot de buitenruimte. Er gelden specifieke eisen voor gastouderopvang met betrekking tot de binnen- en buitenruimte, omdat het om opvang in een woning gaat. Overeenkomstig met dagopvang is er een slaapruijnte voor kinderen tot anderhalf jaar.			
Medezeggenschap – Positie ouders		De medezeggenschap in het peuterspeelzaalwerk is momenteel voor gesubsidieerde peuterspeelzalen niet gelijk aan de medezeggenschap in de kinderopvang (en niet-gesubsidieerde peuterspeelzalen). Om deze reden wijkt de tekst hierover af.		
Vrijwilligersbeleid				
Kwaliteitsniveau				
= Identiek.				
= Eisen komen overeen, maar wijkt tekstueel af van de andere vormen.				
=Niet van toepassing.				

Afsluiting en evaluatieafspraken

Dit Convenant Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen is, zoals ook in het woord vooraf is aangegeven, een opmaat naar verdere *harmonisatie*. In dit hoofdstuk zijn de afspraken met betrekking tot evaluatie van het convenant, ontbindende voorwaarden alsmede de afbakeningen per convenantpartij vastgelegd.

Ontbindende - en herzieningsvoorwaarden

Het Convenant Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen wordt ontbonden op het moment dat er sprake is van veranderingen in wet- en regelgeving op het gebied van kwaliteit voor alle kinderopvangvormen. Vanaf dat moment zijn niet alleen convenantpartijen verantwoordelijk voor afspraken rondom kwaliteit maar worden de kwaliteitsafspraken op een andere manier vastgelegd.

Het Convenant Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen wordt herzien op het moment dat meer duidelijkheid is over het harmonisatietraject vanuit de overheid.

Evaluatie

Indien een van bovenstaande voorwaarden niet binnen 1 jaar na ondertekening van dit convenant aan de orde is, zal dit convenant uiterlijk 1 januari 2015 geëvalueerd worden.

Ondertekening en verantwoording

De volgende afspraken worden door convenantpartijen vastgelegd:

De convenantpartijen Brancheorganisatie Kinderopvang, MOgroep en BOinK kunnen niet zonder wederzijdse instemming wijzigingen aanbrengen in de algemene tekstdelen van het convenant en het deel peuterspeelzaalwerk.

De convenantpartijen Brancheorganisatie Kinderopvang en BOinK kunnen niet zonder wederzijdse instemming wijzigingen aanbrengen in de delen dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang.

Bijlage. Begrippenlijst

Begrip	Definitie	Opmerkingen
Achterwacht	Een meerderjarig persoon met wie de aanbieder aantoonbaar de afspraak heeft gemaakt dat deze wordt ingezet in geval van een noodsituatie.	
Achterwachtregeling dagopvang en buitenschoolse opvang	Indien de mogelijkheid bestaat dat er slechts een pedagogisch medewerker aanwezig is, op het moment dat er kinderen aanwezig zijn, op de vestiging is er een achterwachtregeling van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een achterwacht beschikbaar dient te zijn die binnen 15 minuten in de vestiging aanwezig kan zijn. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze achterwacht tijdens de openingstijden bereikbaar te zijn.	Deze achterwachtregeling is niet van toepassing tijdens 3-uursregeling.
Achterwachtregeling gastouderopvang	Indien er meer dan drie gelijktijdig aanwezige kinderen opgevangen worden, is de achterwachtregeling van toepassing. Deze achterwacht dient beschikbaar te zijn en in geval van calamiteiten op het opvangadres en aanwezig te zijn binnen 15 minuten. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze achterwacht tijdens opvangtijden altijd telefonisch bereikbaar te zijn.	
Achterwachtregeling peuterspeelzaalwerk	Indien er slechts één beroepskracht aanwezig is op het moment dat er kinderen aanwezig zijn in de peuterspeelzaal dan is een achterwachtregeling van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een achterwacht beschikbaar dient te zijn die binnen 15 minuten in de peuterspeelzaal aanwezig kan zijn. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze achterwacht tijdens de openingstijden van de peuterspeelzaal telefonisch bereikbaar te zijn.	
Basisgroep	Een vaste groep kinderen in de bso met vaste pedagogische medewerkers**.	**Dit geldt voor structurele rooster, behoudens ziekte, (bij)scholing, verlof of vakantie.

Combinatiegroep	Een gemengde groep dagopvang en buitenschoolse opvang. Hierin kunnen kinderen van 0 jaar tot de leeftijd waarop kinderen aan het voortgezet onderwijs beginnen worden opgevangen.
Drie-uursregeling	<p>Voor de flexibiliteit in de organisatie is het mogelijk dat in de dagopvang ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten worden ingezet dan volgens de pedagogisch medewerker-kind ratio is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in het kindercentrum, dan is er ter ondersteuning ten minste één andere volwassene in het kindercentrum aanwezig. Afwijken van de vereiste pedagogisch medewerker-kind ratio is niet toegestaan tussen 9.30 en 12.30 uur en tussen 15.00 en 16.30 uur. Vóór 9.30 uur en na 16.30 uur mag de afwijking van de pedagogisch medewerker-kind ratio niet langer duren dan anderhalf uur aaneengesloten en in de pauzeperiode tussen 12.30 en 15.00 uur niet langer dan twee uur aaneengesloten. Dit alles met een maximum van drie uur per dag. In de informatie voor ouders wordt expliciet beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de inzet van pedagogisch medewerkers aan de randen van de dag en tijdens de middagpauze. Er wordt concreet aangegeven op welke tijdstippen wordt afgeweken van de vereiste pedagogisch medewerker-kind ratio.</p>
Half-uursregeling bso	<p>De half-uursregeling is van toepassing na schooltijd. Voor de flexibiliteit in de organisatie is het mogelijk om in de buitenschoolse opvang ten hoogste een half uur per dag minder beroepskrachten in te zetten dan volgens de PKR is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in het kindercentrum, dan is ter ondersteuning ten minste één andere volwassene in het kindercentrum aanwezig. In de</p>

	informatie voor ouders wordt aangegeven op welke tijdstippen wordt afgeweken van de vereiste PKR. Wanneer buitenschoolse opvang wordt aangeboden gedurende de hele dag, is de wijze van afwijking volgens de drie uursregeling van toepassing.	
Harmonisatie	Het op één lijn brengen van de wet- en regelgeving van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang.	
Incidenteel extra dag(deel) afnemen	Een dag(deel) waarvoor opvang wordt afgenomen welke buiten de vaste contracturen valt.	Voorwaarde is dat maximale stamgroepsgrootte / basisgroepgrootte evenals aantal pedagogisch medewerkers gehandhaafd blijft (PKR). Convenantpartijen zijn van mening dat geborgenheid en gevoel van veiligheid voor kind en voor de groep als geheel voorop staan.
Open deurenbeleid	Een pedagogische methode waarbij kinderen de gelegenheid krijgen om binnen de locatie, buiten de eigen vaste ruimte met kinderen van andere groepen te spelen.	In het pedagogisch beleidsplan wordt beschreven hoe aan het open deurenbeleid invulling wordt gegeven.
Pedagogisch medewerker (pm'er) bso	Een pedagogisch medewerker die toegewezen is aan een basisgroep.	Er worden geen specificaties gegeven over max. aantal pedagogisch medewerkers per kind (ook i.v.m. open deurenbeleid en flexibiliteit).
Stamgroep	Een vaste groep kinderen in de dagopvang met vaste pedagogisch medewerkers* met een vaste ruimte.	*Dit geldt voor structurele rooster, behoudens ziekte, (bij) scholing, verlof of vakantie.
Stamgroepruimte	Een vaste, passend ingerichte ruimte waar het kind in de dagopvang het grootste deel van de dag aanwezig is.	
Structureel dag(deel) op andere vaste groep	Uitgangspunt is dat bij het afnemen van een extra dag(deel) het kind in de oorspronkelijke stam-/basisgroep geplaatst wordt. Wanneer de groepsgrootte het niet toelaat het kind een extra dag(deel) in deze groep te plaatsen, kan in overleg met ouders besloten worden het kind voor die dag/ dat dagdeel in een andere vaste groep te plaatsen.	Schriftelijke toestemming van ouders is nodig. Indien deze situatie zich voordoet, mag een kind in maximaal 1 andere groep geplaatst worden, waarbij de eis van maximaal 2 stamgroepruimtes niet wordt losgelaten. Zodra plek is op de oorspronkelijke stam- of basisgroep wordt het kind automatisch overgeplaatst (dit wordt tevens vermeld in plaatsingsovereenkomst, inclusief de uiterste datum die volgt uit de planning van het kindercentrum).

		Ondernemer moet (op verzoek van inspecteur) kunnen aantonen dat niet eerder in oorspronkelijke groep plek was. Indien de ouder het kind liever op de andere groep wil laten plaatsen dan dient hiervoor een regulier overplaatsingsverzoek ingediend te worden.
Vaste pedagogisch medewerker (pm'er) dagopvang	Een pedagogisch medewerker die toegewezen is aan een vaste stamgroep per opvangdag.	Aan één kind worden maximaal 3 vaste pedagogische medewerkers gekoppeld. Per opvangdag is minimaal één van deze pedagogisch medewerkers werkzaam op de groep van dat kind. Deze pedagogisch medewerker is tevens het vaste aanspreekpunt voor ouders. Indien in grotere groepen met drie pedagogisch medewerkers tegelijk wordt gewerkt**, dan worden er maximaal 4 vaste pedagogisch medewerkers toegewezen. ** Afhankelijk samenstelling groepen en PKR.
Vaste ruimte in relatie tot halen en brengen	In principe hebben alle kinderen een vaste stam-/basisgroep. Wel kan besloten worden om kinderen in een andere ruimte te ontvangen of weer op te laten halen waarbij een vaste pedagogisch medewerker aanwezig is. Voor zowel kinderen als ouders moet inzichtelijk zijn welke ruimte dit is.	Het gaat hierbij om het begin en einde van de opvangdag.
Vaste ruimte in relatie tot samenvoegen groepen op bepaalde dagen	Indien het kindaantal het toelaat, kunnen stamgroepen samengevoegd worden tot één groep waarbij in principe een vaste pedagogisch medewerker aanwezig is, uitgaande van een kloppende PKR. Voor zowel kinderen als ouders moet inzichtelijk zijn welke ruimte en welke groep dit is.	Bijvoorbeeld tijdens vakanties en dagen met een (structureel) lage bezetting.
Vierogenprincipe	Een beroepskracht of een beroepskracht in opleiding kan de werkzaamheden uitsluitend verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene.	Dit geldt voor dagopvang en peuterspeelzalen.
Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)	VVE is een verzamelnaam voor de methodische en systematische ondersteuning van de ontwikkeling van jonge kinderen. Dit vindt plaats door middel van VVE-programma's.	

Voorschoolse educatie	Dit betreft het deel dat plaatsvindt in peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.
Vroegschoolse educatie	Dit betreft het deel dat plaatsvindt in het onderwijs.
VVE-programma's	Speciale programma's die kinderen spelenderwijs stimuleren in hun ontwikkeling.
Wenbeleid extern	<p>Beleid dat beschrijft hoe omgegaan wordt met het wennen van kinderen die instromen op een kindercentrum. Er wordt voldoende tijd en aandacht besteed aan het wennen aan de nieuwe situatie voor het kind. Afspraken over het wennen worden gemaakt met de ouders.</p>
Wenbeleid intern	<p>Beleid dat beschrijft hoe omgegaan wordt met kinderen die doorstromen naar een andere groep binnen een kindercentrum.</p> <p>Er wordt voldoende tijd en aandacht besteed aan de versoepeling van de overgang naar een nieuwe situatie voor het kind. Afspraken over het wennen worden gemaakt in overleg met de ouders. Indien voor een bepaalde periode op een dag gewend wordt, mag de PKR voor beide groepen (de stamgroep waar het kind vandaan komt en de stamgroep waar het kind naar toe gaat) in totaal bepaald worden. Het kan hierbij gaan om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kinderen die de leeftijd hebben om naar een andere groep door te stromen - kinderen die eerder toe zijn aan een volgende groep en alvast gaan spelen op de nieuwe groep - kinderen die een aangepast wenbeleid nodig hebben omdat ze vanwege hun ontwikkeling(sniveau) later dan de leeftijd waarop ze door zouden moeten schuiven, overgaan naar de volgende groep.